

A világhírű kerékpár.

Főképviselet Magyarországra részére: 7660

Fodor Károly és Társa, Budapest, V., Erzsébet-tér 17.

Pope Mfg. Co., gyárosok, Hartford, Conn.

D' Leras VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kétféle gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérszűrés esetében. szabályozza a hőszámot, könnyű emésztető és kiválóképpen hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge gyermekeknek legmegelőzőbben ajánlható. Egy üveg ára 1 ft 50 kr. Magyarországi főraktár: Budapest, Török József gyógyszerháza király-utca 12. sz.

A kigyó védjeggyel. Bégi jóhírű diastikus és kosmetikus szer (bedörzsölésre) az emberi test izmainak és inainak erősítőjére. 1/2 palackzár 1 ft. Turista-Fluid. Erdőművesek használatra tartják, kórházakban és lovaglókat nagyobbnak útnyi erőltetésre és erőtől való felépítésre. 1/2 palackzár 60 kr.

Kreisapotheke, Kornenburg (Bécs mellett). A név, rajza és csomagolása törvényesen védett. 7639

Grieder selyemkeltető. Jótállólévi mellett a legjobbak, a viselésben elpusztíthatatlanok, mert festésük a legzöldebb, Gyögyűrné újdonságokban kivételesen bevarrási forrás igaz gyári árakon, portó és vámenkéntesen a házhoz szállítva. Milyen színűből óhajt Ön mintákat? GRIEDER ADOLF ÉS TSA királyi szállítók selyemkeltető-gyárak szövetségé Zürich. 7376

A női szépség fenntartására és emelésére a legkiválóbb szer: Cornelia-arckemőcs (törvény által védve). mely az arcnak ide, meglepően tisztá fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet. Kétféle szer: májfoltok, szepők, pattanások, pörzsének (millessek), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltsága ellen, a szárga vagy barna arczbort vakító felére teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható: LESZKOVÁZ MILETA „KORONA“ című gyógyszerháza Ó-Verbászson (Bácska), 150.

Postai megrendeléseknél finom ponderek, szappanok és illatszerek hozzácsomagolásra ajánlhatók. Viszonteladók kerestetnek. Főraktárak Budapest: Török József gyógyszerháza, Király-utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerháza Váci-körút 17.

Legyen nyugodt, mert feltalálta a legjobb szer, a kettőt is kipróbált! 7481 NERVIN, mely a legjobbnak bizonyult: rheuma, köszvény, csusz, csont- és derékfájás, szagadás, zsúros és dagadtok ellen. Rendkívül hatása meglepő. Ára 80 kr. Egred. közelebbi Erenyi Béla gyógyszerész, Szabad-szállás (Pestm.) Főraktár Török József Nagy Kristóf és „Nándor“ győgyár. Molnár és Moser drogeria.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR. Első és kir. osztrák-magyar kizárólag szab. Főhercegi és hercegi uradalmak, es. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-hányá, és gyári társulatok, építési vállalatok, építómesterek, ugyiszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mézben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónként 16 krtól feléle szállítatnak, és a mi a festék szűrtisztaságát illeti, azonos az olajfestékekkel. — Mintakártya, ugyiszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldeték. 7645

BEM és PETÓFI. Nagy körkép a szabadságharczából. Festette: Vágó, Styka, Spányi. 7620. Látható reggel 9 órától. Este villamos fénynél. Aréna-út 70. Városliget. — Belépődíj 50 kr.

Cacao van Houten. Igen jó zamátú, idegerősítő, könnyen emészthető. A fogyasztásban olesó. 7673

VALÓDI. Kathreiner-féle. Ára csomagonként 25 krajczár (50 fillér) 500 gramm. Kathreiner-féle malátakávé gyárak Bécs-München. Saját érdekünkben csakis ezen eredeti csomagokat kerjük és fogadjuk el. 7469

A „Very Well“ kerékpárgyárak csak elsőosztályú kerékpárokat gyártanak a legjobb anyagból. Eladás tényleges jótállás mellett. Raktár Budapeston Hlat József-féle Török-körút 23. — Bécsben Baumann L.-nél VI./2. Millergasse 6/F. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 7630

LUSER L.-féle turista tapasz. Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcsök és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszáradás, ellen. A hatásért jótállás vállaltatik. SCHWENK L., gyógyszerész. MEDLING — BÉCS. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. 7670 Gyógyszertárakban vásárolandó. Főraktár: Budapest, Király-utca 12. szám TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza.

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen tartalmatlan, vegyírt és szírmentes készítmény a 7502 Margit Crème. Rövid idő alatt szünteti szepők, májfoltot, pattanást, bőrkéket (mit-esser) és minden más bőrbaját. Kisméjű a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tiszte bájós arczsín kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgy 60 kr., 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr. Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapeston Király-utca 12.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER. Készítők: SAVANYUKUT. 7600

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZÁM. 1898. BUDAPEST, MÁJUS 15. 45. ÉVFOLYAM.

Első szűrés feltétel: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 +. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft. félévre — 4 +. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50. Külföldi előfizetőkhez a postalgó megváltozott vitellőj is csatolandó.

NANSEN FRITHJOF.

RIKKA JELES VENDÉG érkezett e hó 10-ikén Budapestre. Nansen Frithjof, a világhírű sarkvidéki utazó, látogatott el hozzánk nejével hazájából, Norvégiából, hogy Magyarországot is megismerje s legutóbbi nevezetes útjáról itt személyesen előadást tartson a tudomány vívmányai iránt érdeklődő művelt magyar közönség előtt. A rettenthetetlen és eddig szerencsés utazó a legszivesebb fogadtatásban részesült nálunk. A vendéglátás melegségét első sorban a Magyar Földrajzi Társaság részéről tapasztalta, mely Nansent roppant fáradoalmas sarkvidéki útjáról való haza érkezése óta tisztebeli tagjai közé számítja, s ennyiben a miénk is tette.

De a tudományak e kiténő bajnokát egyébként is régebb idő óta jól ismeri a magyar közönség s nevezetesen a «Vasárnapi Ujság» olvasó közönsége, mely előtt már több ízben volt alkalmunk ismertetni azt a férfias bátorságot, rendkívüli kitartást és azt az alapos készütséget, melylyel Nansen az ő nagy fölfedező utazásaira vállalkozott, úgy szintén azokat a tudományos vívmányokat, melyekkel magának világra szóló hírnevet, hazájának pedig irigylésre méltó dícsőséget szerzett.

Most, midőn mi is a legszivesebb érzelmeikkel s a legőszintébb tisztelettel üdvözlöttük őt közöttünk, elégnék véljük, ha ez alkalommal csak életének és működésének főbb adatait soroljuk el.

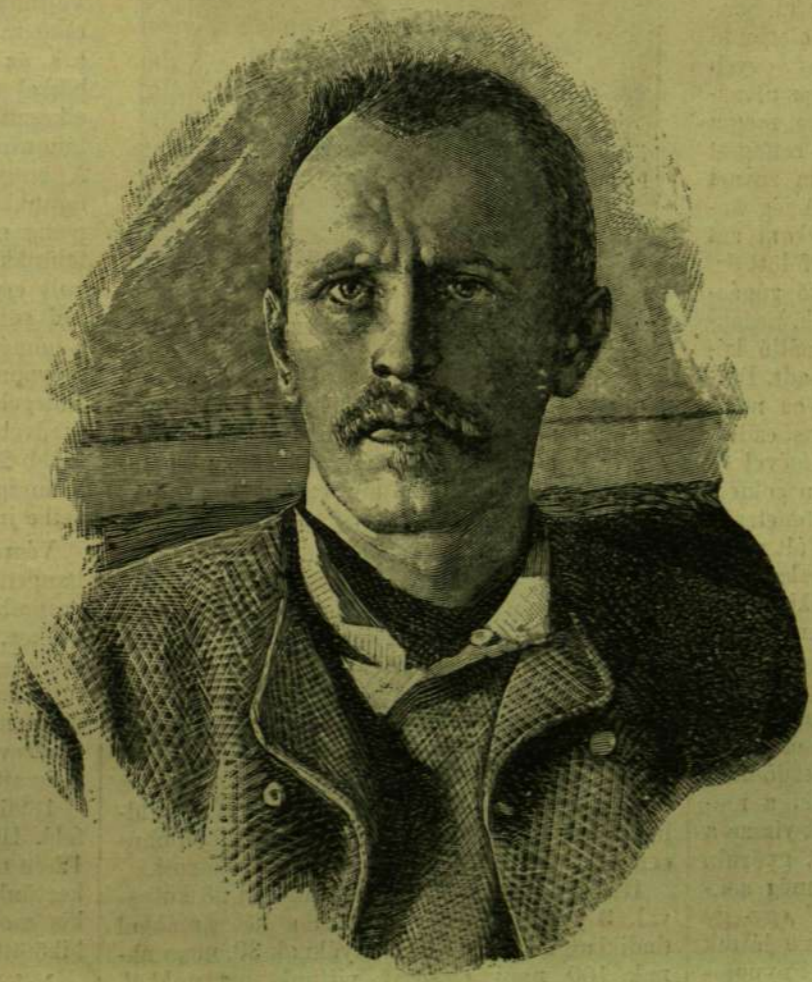
Nansen 1861-ben született, s így most 37 éves. Tanulmányai végeztével az éjszaki sarkvidék tudományos kikutatását választotta élete földadatává. Mint még egészen fiatal ember azzal alapította meg hírnevét, hogy Grönlandnak addig teljesen ismeretlen belföldjén a keleti parttól a nyugatiig roppant nehézségek leküzdésével áthatott. Majd Andréval, a maig ismeretlen sorsú léghajóssal, a Spitzbergi szigetekre hajózott. De legnagyobb vállalata a sarkvidékre tett nagy útazása volt, melyre 12 bátor társával 1893 jún. 14-én indult el a «Fram» (Előre!) nevű, saját tervei szerint épített hajón, miután előbb szeretett hű nejétől törvényesen elvált, hogy az ő netaláni oda veszte esetén özvegyi állapota ne kösse élete további sorsának intézésében.

Nansent voltaképen egy véletlen indította e leírhatatlanul viszontagságos vállalkozásra. 1884 őszén egy norvég újságban azt olvasta, hogy akkortájt Grönland délnyugati partja mellett, Julianehaab kikötőtől nem messzire olyan tárgyakat találtak a tengeren, a melyek az 1881-ben Új-Szibéria mellett a jégnyomástól tönkre ment «Jeannette» hajóról valók s a melyek csak úgy kerülhettek Grönland tájékára, hogy az összetört hajó roncsait valamely jég-

tömb sodorta, vagy hajtotta oda a Sarki-tengeren keresztül. Ez és egyéb, addig eléggé nem méltatott mellékkörülményeknek a megfontolása arra a következtetésre indította Nansent, hogy valahol a Ferenz József-föld és az éjszaki sarkok közt áramlatnak kell átvonulnia a szibériai Jeges-tengerből Grönland keleti partja felé, s hogy ez az áramlat, bár bizonyára tele van jéggel, legbizonyosabban elvihetne egy alkalmas kutató hajót a sarkpont környékére. Erre a foltvésre alapította egész úti tervét, melyet csaknem pontról-pontra oly tökéletesen kiszámított, hogy legnagyobb részét a helyes számításnak köszönhetette úgy nagy fölfedezéseit, mint magának és társainak szerencsés visszatérését az örök jég világából, az éjszaki szélességnek embertől addig soha nem látott 86° 14'-e alól, a hol azonban az állati és növényi élet, mint gondosan kitapasztalta, sehol sem hiányzik teljesen.

Haza érkeztek, 1896. évi augusztus 12-én, Norvégia nagy nemzeti hősként fogadta már-már elveszettnek vélt fiát, ki egyik legelső dolgának tekintette, hogy szintén hősies lelkű hű nejét, ki távolléte alatt művészi képességeivel tartotta fenn magát és két kis gyermeküket, ismét vinnepiesen és törvényesen visszaiktassa feleségi jogába.

A fényes sikerű útazásról, melynek gazdag tudományos zsákmánya még földolgozásra vár, közelebb Szentpétervárott és Bécsben tartott ismertető előadásokat, melyeknek meghallgatására fejedelmi személyek is siettek, s a csodált utazót úgy az orosz csár, mint a mi királyunk külön kihallgatással és rendjellel tüntette ki. Budapestben ugyanilyen tárgyú előadást tartott ide érkezte napján, esti 7 órakor a Magyar Földrajzi Társaságnak ez alkalomból a Vigadó nagy termében rendezett diszgyülésén, melyen a bokharai forró sivatagok egykori híres utazója, Vámbéri Ármín vitte az elnöki tisztet s

NANSEN FRITHJOF.

fogadta üdvözlő szavakkal az örök fagyba borult északi-hó-éjszivatagoknak vakmerőségig bátor kutatóját roppant közönség jelenlétében, melyben a magyar társadalom színe-java szokatlan számban képviselve volt.

A nagy érdekű előadás főbb részletei a következők voltak:

•Ellenállhatatlan vágy sarkalja az embert arra, hogy a földtekének minden részét felkutatassa. Legkevésbé voltak addig megközelíthetők a sarkvidékek, a hol a jég, hó és a hideg leküzdhetetlen gátat emel az ember elé. Számos és különböző vidékekről kísérleték meg az északi sarkot övező ismeretlen tájakra való behatolást.

A mi norvég sarki expedícióink egészen más úton indult el, mivel különböző okokból bizonyosra vettem, hogy folytonos tengeráramlat van különösen azon a tájon, a melyet mi átkutatni kívántunk s hogy ez áramlat a jeget a szibériai tengertől északra a Ferencz József-föld és a Spitzbergák mellett a Spitzbergák és Grönland közt levő tengerbe sodorja. Azt gondoltam magamban, hogy ezt a körülményt és az itt működő erőket föl lehetne használni a sarkvidék kikutatására. Olyan hajón, a mely elég erős ahhoz, hogy a jég nyomásának ellenálljon, a jégzajjal együtt könnyen és kényelmesen be lehetne járni azt a vidéket. Ugy is tettünk. Nem magának az északi sarknak az elérése volt a célunk. Előre megmondtam: „Annak a pontnak az elérése csekély fontosságú. Célunk a sarkot környező nagy, ismeretlen vidék föl-kutatása.”

Elsőben is az ázsiai part mentén az új szibériai szigetekhez igyekeztünk, hogy aztán éjszának hatoljunk be az ismeretlen jégvidékekbe. E szigetek északnyugati oldalán nyílt vizet találtunk, a mint vártuk is. Csak az északi szélesség 78. fokánál és 50. percznél állta utunkat a jég s kényszerített bennünket arra, hogy hatalmába adjuk magunkat, a mint előre szándékunkban is volt. Csakhamar hatalmas jégárba kerültünk, mely egészen körülzártá hajónkat s aztán úsztunk vele odább-odább három álló esztendeig. Ez a jégárral való úszás nem új dolog. Sokan tették már meg előttünk is. Csak hogy mások féltek a jégártól s akarattuk ellen mentek vele, mi pedig szándékosan sodortattuk magunkat. Ámde nyárról-nyárra, télről-télre ilykép tova viténi olyan erőktől, a melyek fölött nincs hatalmunk: ez kemény próbára teszi az ember lelkét. Jó iskolája a türelemnek.

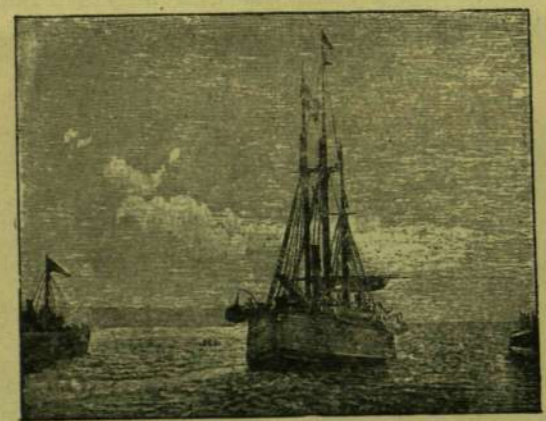
Mi ezalatt vidám életet éltünk a Fram-on. Elesegünk bőven volt, s volt elektromos világításunk, a melyvel egy szélkelep látott el bennünket; volt jó meleg hajónk, volt elegendő foglalatosságunk — megfigyelés meg egyéb munka, — pihenő óráinkban volt bőséges olvasmányunk, s azonkívül ott volt a kártya, meg a zene. De volt aggodalmunk is elég. A rettegett hidegből is kijutott bőven, de az nem zavart bennünket, mert a Fram meleg volt. A jég kegyetlenül szorított bennünket, de a Fram azt győzedelmesen kiállotta. Eleinte szerfölött érdekelt bennünket, a mint a jég süketítő zúgással rontott a Fram hatalmas oldalainak. Érdeklődésünk azonban, a mint a hajó ellenálló képességéről meggyőződöttünk, idővel lelohadt. Dolgunk is sok akadt, főképp a tudományos megfigyelésekkel, meteorológiai, magnetikus, csillagászati észleletekkel, mélységek mérésével és azok hőfokának megállapításával. De a sokféle munka és szórakozás mellett is rettenetesen egyhangú lett évek során az élet — kivált nyáron. Különös, hogy itt a hosszú éjszaka nem volt oly kellemetlen, mint a hónapokig tartó napvilág. Nyomasztó, ha az ember a napot hónapokon át éjjel-nappal az égen látja. Nincs egy sötét pont, a melyen a szem megpihenhesen; káprázatosan fehér minden. De mikor ez a hosszú napvilág sajátságos alkonyával eltűnik s elkezdődik a hosszú éjszaka: akkor kezdődik a szépség is. Csodálatos holdas éjszakák, a melyeken a holdfény tündériesen verődik vissza a jégfalakok gerinceiről s holdudvarok, gyűrűk, fiók-holdak mutatkoznak az égen. De még sokkal szebb az északi fény. Alig mult el egy-egy 24 óra, hogy e ragyogó tüneményt ne láttuk volna. Megvallom, hogy a mióta az élet nyugtalanságába visszatértem, gyakorta visszavágyódom a sarki éjszaka mélységes csöndjébe. Ott semmi sem volt, a mi az ember gondolatait hábo-

NANSEN NEJE.

NANSEN ÉS JOHANSEN A FLÓRA-FOKRA ÉRKEZÉSKÖRÖKOR.

NANSEN HAJÓJA ÚTKÖZBEN AZ ÉJSZAKI-TENGEREN.

ritotta volna. Csupa szépség és harmónia! Semmi levél, semmi újságpapíros. Némelyek azt mondják, hogy a hosszú sarki éjszaka árt az egészségnek; az én tapasztalataim ezt nem igazolják.

Az 1895. év kezdetén már tisztában voltunk vele, hogy a Fram a jéggel dél felé halad. Ezért én, hogy az északi sarki tengert is kiküthassuk, olyan külön expedícióra gondoltam, mely a hajót elhagyva, kutyavonta szánkokon induljon el a jégen. Ily expedíció azonban vissza nem térhetett a hajóhoz, mert ez folyvást változtatván a helyét, nem lett volna megtalálható. Az expedíciónak tehát úgy kell felszerelve lennie, hogy a maga erején is haza tudjon térni. Ez veszedelmes út lévén, mást nem küldhettem ki reá; magam indultam el tehát Johansen hadnagyval, a ki kísérőmül ajánkozott.

1895. március 14-én indultunk el 28 kutyával, 3 jól megrakott szánnal s két kajákkal (ladikkal) észak felé. A kutyáknak 30, magunknak 100 napi eleséget vittünk magunkkal. Eleinte jól ment minden; de csakhamar eltűntek a sarka jégcsikok; göcsörtös, hepehupás jégzaj következett, majd hasadékok, a melyek vagy

nyitva, vagy pedig vékony jégkéreggel voltak bevonva.

Április 7-én az éjszakai szélesség 86. fokát és 14. perczét s a keleti hosszúságnak körülbelül 95. fokát értük el. A jég kikutatása végett hőkörosolyán egyedül indultam el éjszaka s jó darabig mentem előre, de semmi járható utat nem találtam. A legmagasabb pontról, a mit találhattam, nem láttam egyebet, mint összetorlódt, magasra tornyosult jeget, a meddig csak a szemem elhatott. Megmerevült zajgó tengernek látszott az egész. Szárazföldnek sehol semmi nyoma. Úgy tetszett, mintha a szél hajtotta volna a jeget s mérőföldre semmi szárazföld, vagy sziget nem gátolná útjában észak felé. Nem valószínű, hogy az északi sark innensz felén valami nagyobb szárazföld lenne található.

Ezalatt nem keveset szenvedtünk a hidegtől. Keservesen megbántuk, hogy a közelgő tavaszban bizva, meleg bundáinkat a hajón hagytuk. Három hétig 40 C fok volt a hideg, és szeles időben iszonyúan szenvedtünk; jó, de vékony gyapjúruhánk, a mely a test kipárolgása következtében jégpánczéllá fagyott, minden mozdulatunkra ropogott s olyan kemény volt, hogy járás közben a zekénk úja mely sebet vágott a karunkba.

Április 8-án délnek fordultunk, a Ferencz József-föld felé. Útnk lassúbb lett; az eleségünk nagyon megfogyott; a kutyáinkat egymásután le kellett öldösnünk, hogy a többi etethessük.

Végre július 24-én földet pillantottunk meg, de tizennégy küzdelmes napba került, a mig oda értünk.

Augusztus 6-án nyílt vízhez értünk s kajáinkon evezve és vitorlázva eljuthattunk a glecserekkel borított úgynevezett Vhittent-re, vagy Fehérföld-re, a hol a norvég mese szerint királykisasszonyok laktak valaha. Ez a sivat, jeges föld paradicsom volt nekünk. Innen már vizen utazhattunk tovább.

Augusztus 26-án 81 fok 13 percz északi szélesség és 65 és fél fok keleti hosszúság alatt ismét jégtől voltunk körülvéve. Már nagyon késő ősz volt arra, hogy hosszú útra, a Spitzbergák felé induljunk, hol már bizonyára nem volt hajó található. Így eltökéltük, hogy itt maradunk. Két puská, néhány töltény és két pár kutya volt körülbelül mindentünk. Azaz hogy még egy nagy, meg egy kis kés is volt birtokunkban. Medvéket és rozmárokat lőttünk, hogy húsrá, zsirra és bőrre tegyünk szert. Nagy nehezen egy gunyhót tákolunk össze. Vájtunk egy gödröt, aztán köveket cipeltünk rakásra és azokból, valamint moszatokból raktuk az egészet és a falakat belülről rozmárbőrrel vontuk be. Legnehezebb volt a kémény elkészítése. Jégből és hóból raktuk, a tél folytán azonban háromszor kellett megújítanunk. A gunyhó oly alacsony volt, hogy tetejét a fejünkkel értük; hossza 10 láb, szélessége pedig olyan, hogy fekvő a két átalellenes falat fejünkkel és lábunkkal érintettük. Hús és zsir volt egyedüli táplálékunk, melyet hol főtten, hol sülvé fogyasztottunk. Lámpánk segítségével a hőmérsékletet a gunyhó közepén állandóan a fagypontra tudtuk tartani, de a falak felé jóval hidegebb volt. Agyunk kemény kövekből állott, medvebőrrel takarva. A nap 24 órájából legalább 20 órát ágyunkon töltöttünk, folytonosan azon igyekezvén, hogy testünket tűrhető helyzetbe juttassuk a kemény fekvőhelyen.

Végre megjött a tavasz. Nem sokára visszahangzottak a hegyek a madarak zajától. Mi szorgalmasan hozzáláttunk az útra készülődéshez. Kétségbeesett erőfeszítéseket tettünk, hogy legalább félígmeggig a piszoktól megtisztuljunk. Új ruhát készítettünk magunknak a még meglevő pokróczokból. Szappan híján medvevérről és zsirral kentük be testünket és moszattal dörzsöltük le.

1896. május 19-én végre útnak indultunk dél felé. Hol jégen, hol vizen haladtunk. Június 12-én a környező szigetcsoporthoz déli végére érkeztünk. A sok ülésben kifáradt tagjainkat egy kis mozgással akarván erősíteni, egy öbölben kikötöttünk.

Néhány napi pihenés után, mielőtt utunkat folytattuk volna, egy reggelen egy magaslatra mentem szétnézni. Midőn így figyelve álltam, egyszerre a távolból kutyaugatást véltem hal-

NANSEN ÉS JOHANSEN ELINDULÁSA A «FRAM»-RÓL, 1895 MÁRCIUS 14-ÉN.

lani, mely majd elnémult, majd ismét erősebben hallatszott. Végre tisztán kivehettem a közeledő kutya ugatását. Lerohantam, fölkeltem az alvó Johansent, s hócipőimet felkötve, sietve arra felé igyekeztem, a merről előbb a hangokat hallottam. Nem sokára egy embert pillantottam meg, ki midőn engem észrevett, sietve közeledett felém. Jackson volt, kivel itt, a Flóra-fokon való találkozásomat már több ízben leírtam. Jackson a lehető legnagyobb szíveséggel fogadott bennünket és mi nem utasíthatuk vissza barátságos meghívását, hanem azt határoztuk, hogy bevárjuk a «Windward» hajót és azon Jacksonnal együtt haza utazunk a helyett, hogy a Spitzbergákra mennénk.

Augusztus 7-ikén elhagytuk a Flóra-fokot s a «Windward» hat nap mulva Vardöben kötött ki velünk. Nagy volt örömem, a midőn augusztus 20-án Hammerfestben Sverdrup táviratát kaptam Skjårvöböl azzal a hírrel, hogy a «Fram» oda érkezett és a hajón semmi baj nincs.

Hogy mit ért el ez az expedíció? Ez oly kérdés, a melyre nem könnyű válaszolni, mert csak akkor fog kitűnni az eredmény, ha a «Fram» által gyűjtött dűsgazdag anyagot tudós szakemberek feldolgozzák. Azt azonban, úgy gondolom, már most is állíthatom, hogy az emberiség utazásunk folytán teljesen új ismeretekre tett szert az északi sarkvidék természeti körülményeiről. Ezen megfigyelésekből tudjuk meg, hogy az északi sarkvidék egy hatalmas, jégborította, mely tengerből áll, mely folytonos mozgásban van. A mozdulatlan jégtakaróról alkotott balvélemény tehát eloszlott. Minden mozgásban van; az egész oceán a föld egyik feléről folytonosan a másik felé törekszik, s ekképen a természet örök körforgásának egyik példáját mutatja. A jég hasonlít az emberi elméletekhez; az is folytonosan változik!

NANSEN.

Zord észak vakmerő hajósa,
Ki ott jártál, hol soha más nem —
Háromszoros hurrát kiáltok
Dicsőséges nevedre, Nansen!

Minden barázdá, mit hajód a
Sarktenger jégtükrébe vágott:
Diadala volt álmaidnak
S termőbbé tette a világot.

Elszálltál fölvert gondolatként,
Kiroppent nyílnál sebesebben.
Mögötted: minden a mi ismert,
Előtted csak az ismeretlen.

Elszálltál, — éjbe, ködbe tűntél, —
S mikor egy rémlett, ime, végkép:
A pólus orma visszaverte
Izzó lelkednek északfényét.

JACKSON TALÁLKOZÁSA NANSENDEL A FERENCZ JÓZSEF-FÖLDÖN.

És örök voltát villogtatja
Vivódó lelke munkájában.

Fölséges, óriási látvány!
Égő körrajza fölverődik
A dermedt levegőben alvó
Mélységes, hamvas égtetőig.

S ámulva látják minden népek
A diadal e zord pompáját:
A halhatatlan csillagok közt
Halandó ember vándorárnyát;

A hőst, kit utján éj borít bár,
Egész világra fényt vet onnan;
Az istenségnék egy parányát
Napként tündöklő földi porban...

Endrédi Sándor.

TÉVESZTETT UTAK.

Te, jámbor útas, büszke vágyban égve,
Látod, közelből int feléd a czél;
Csak egy virágért lépsz, csak egyet, félre,
S im utat vesztve, már eltévedél.

Érsz pihenőhöz úgy is nagy sokára,
De titkos búval, melyre nincsen ír;
Tévesztett útra, zordon éjszakába
Háborgó lelked mindig visszásír.

Gúny hahotázott útadon felettéd,
Tövisék téptek ott kegyetlenül;
Csodálatos, de azt mind elfeledted,
Csak a virágot látod egyedül.

Napokra évek sorra elhaladnak,
S titok marad, hogy miért fáj e seb;
Hiszen gyönyörűt a valóság is adhat,
Mért, hogy az álom mégis édesebb?

Pap Kálmán.

DAMJANICHRÓL.

«A 48—49-iki harmadik honvédszászlóalj története» czim alatt kiváló becsű munka jelent most meg *Hegyesi* Mártontól, a Franklin-társulatnál, a melyben sok érdekes adatot találunk a híres zászlóaljra s annak főbb szereplőire vonatkozólag. Így többek közt Damjanichról, a szabadságharc ezen kimagasló daliájáról is sok olyan jellemző vonást említek, a melyek eddig tágabb körben kevésbé voltak ismeretesek.

A könyvből mi is bemutatjuk a következő részleteket:

Damjanichnak, kit a 3-ik zászlóalj «Damjanich apánk»-nak nevezett, magas homloka volt s az alatt sűrű és nagy szemöldök által védett apró, fekete szemek csillogtak ki, oly élénken, hogy szinte szikráztak. Kidomborodott barnás-

csait: előttünk áll az az alak, melyhez csak a fekete seregek vezére: Kinizsi lehetett hasonló. És ez a hatalmas alak gyermek korában gyenge, kifejeletlen termetű volt, úgy, hogy a miatt nem a katonai, hanem a papi pályára akarta atyja adni. De ő már akkor is harcokról és győzelmekről ábrándozott s mint később sokszor mondá, inkább akart lenni prófont s víz mellett köztívít, mint fázánpeseeny s rajnai bor mellett zárdafőnök s apja tudta nélkül be is állott közkatonának.

A hős katonai pályájának kezdetét mellőzve, csak ott folytatjuk az ismertetést, a hol már erős magyar érzelmek kezd kidomborodni s midőn a szabadságharcoknak is oly kiváló alakja lesz.

Damjanich márcziusig Temesvártól állomásozott, s csak néhány hóval azelőtt, az 1847.

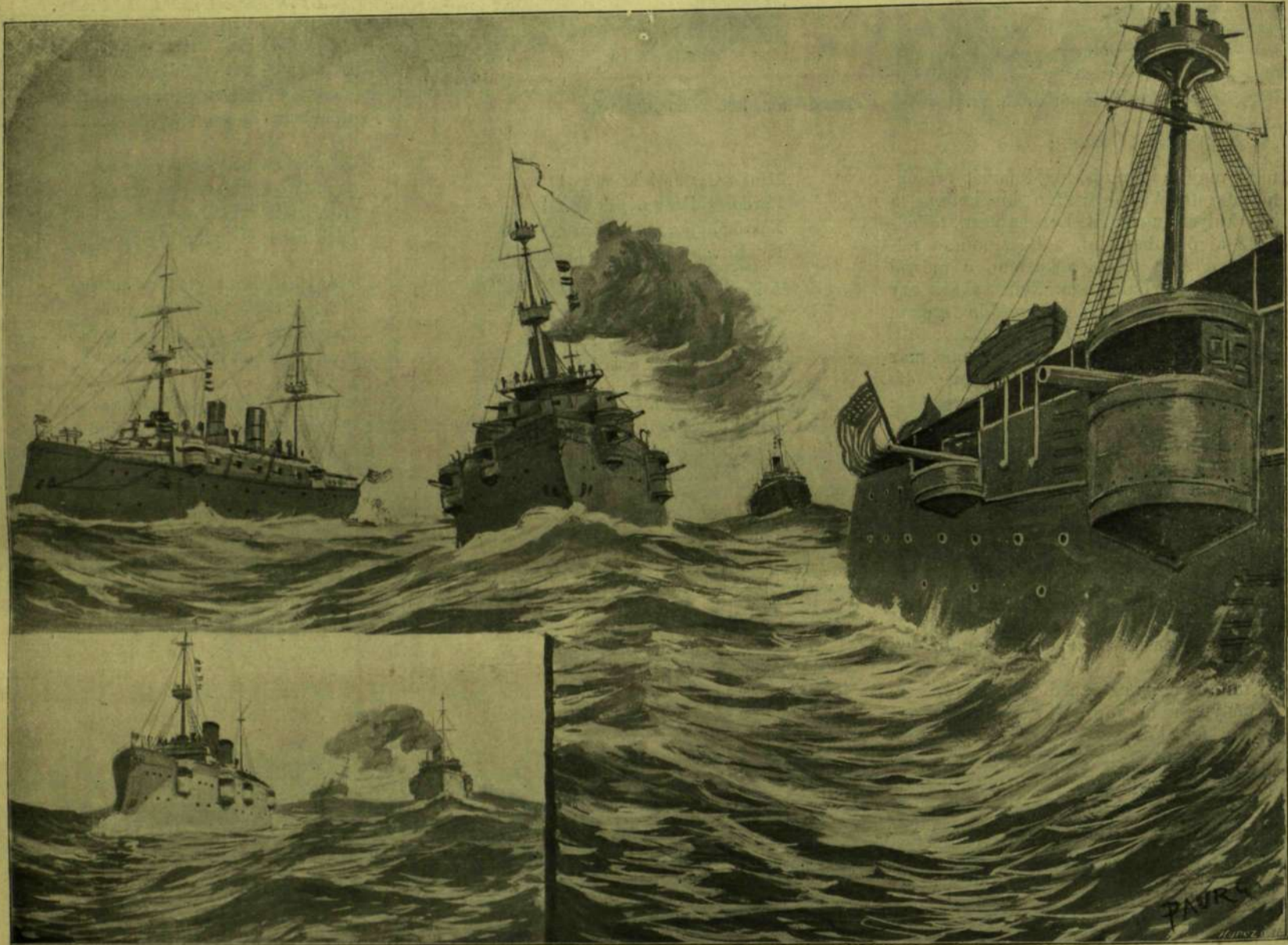
«Liczinus» nevű vendéglőben még éjfél tájban is javában poharazott. A többi vendégek már lassanként eloszlottak, csak egy másik asztalnál volt még társaság, hol szintén hangosan üritgették a palaczkokat. Egyszer egy sötét kabátba öltözött, marezona, borotvált arcú alak onnan felkelt, a fiatalok asztalához megy s kurta köszöntéssel körülbelül így szólítja meg őket: «Urfiak, szép dolog a mulatság, én is szeretek pokolálni, de most komoly idők járnak, most a hazáért harcolni és halni is kell tudni. Engem *Damjanich* Jánosnak hívnak, ki vagyok nevezve a Szegeden alakuló 3-ik zászlóaljhoz, szándékom abból oly zászlóaljat állítani össze, melynek híre legyen az országban. Csapatok felzászlóaljamba. Szeretem az iskolajárt fiatal katonákat, bátran meg szokták állani a helyüket. Megverjük a rakoncátlan ráczokat, azután,

Boston.

Olympia.

Petrel.

Baltimore.

Raleigh.

Mac Culloch.

Concord.

AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK HAJÓRAJA A FILIPPINI-SZIGETEKÉN.

szinü arca, nemes hajlásu, de nem húsos és tompa, hanem inkább hegyes és éles orra s szép szája volt, melynek alsó ajka durcásan csucsozott a felsőre. Ezt a férfias arcot sűrű fekete bajusz és terjedelmes szakáll környezte, mely a második gombig takará a mellét. Koponyáján azon tájig, meddig azt fehér kakastollas sapkája befedé, kevés gondör haj volt már. Nyaka mondatni nem is volt, a nemes fő csak úgy állott széles vállain a méltóságosan domborodó mell felett, melynek üregében rettenthetetlen szive nagy tüdejével együtt kényelmesen megférhetett. Magassága meghaladta az egy ölet s minden tagja kellő arányban állott egymáshoz. Onnan lehet fogalmunk e hatalmas alakról, a mit Elekes mond, hogy t. i. ámbár ő majdnem 5 1/2 láb magas volt, súlya pedig 152 font, a Damjanich karjából kitelt volna az ő ezombja s annak ezombjából pedig a dereka. S ha még magunk elé képzeljük, a mint nagy pej paripáján csendesen ül, hátán fehér köpenyegével, oldalán lapos fringijával, öklét szokásaként csipőjére támasztva s merőn nézve a csata fejleményeibe és dörgő hangon osztva paran-

évi augusztus 30-án esküdött örök hűséget Arad egyik legszebb leányának, Csernovics Emiliának, s csak Haynaunak, az akkor Temesvárt szolgáló osztrák tábornoknak a közbevetésére tétetett át a miatt Olaszországba, mert kapitány léte is nyíltan felszólalt annak a magyar miniszteriumot és Magyarországot sértő kifejezései ellen. «Nos hát ön mióta lett magyar?» kérdé ekkor *Haynau* csipősen, az ő szerb származására célozva. Azóta — felelt *Damjanich* — mióta először fel tudom fogni, hogy a ki Magyarországon született, az magyar állampolgár, az köteles Magyarországot hazájának tekinteni s annak bármily állásban legyen is, törvényes jogait védeni. *Damjanich* azután Olaszországban, hol már azelőtt is volt s itt a távolban is olvasá Kossuthnak akkor megindított «Hirlap»-ját, még részt vett a május 6-iki, az osztrákokra nézve nagy győzelemmel végződő santa-luciai csatában s csak július elején jött haza, már mint kinevezett magyar honvédőrnagy Magyarországra. Ezen időben történt, hogy egy este több fiatal végzett jogász, köztük *Mogyoródy* (akkor még Kaiser) Adolf, a pesti

ha kell a horvátokat, téli garnizonra pedig Zágrába megyünk, hol majd horvát borral iszszuk meg az áldomást. Ezen szavak gyújtottak, felsaptak mindannyian, azután összeültek egy asztalhoz és ittak mindenre és mindenkire, úgy a mint szívük és jókedvük sugalta, leginkább *Damjanichra* és a 3-ik zászlóalj dicső jövőjére. *Damjanich* voltak *Damaszkin* György, *Földváry* Károly és egy másik, pesti *Földváry*, két *Dőry* fiú, *Komáromi* György és még egy páran. *Damjanich* végül olyan kedve támadt, hogy az asztalon át való kar, illetve öklönyomásra hívta fel a társaság tagjait, a melyben rendre le is győzött mindenkit.

Másnap a fiatalok közül csak *Mogyoródy* állított be *Damjanich*hoz, a többi valószínűleg elfelejtette a boros fejjel tett ígérését. *Damjanich* ezen egynek is úgy megörült, hogy mindjárt el akarta vinni *Mogyoródyt* *Baldácsihoz*, hogy ezzel hadnagygyá neveztesse ki, mi ellen azonban oly erőlyesen tiltakozott *Mogyoródy*, hogy ezen tervbe vett lépés elmaradt, s így csak mint önkéntes köztívít ment le *Mogyoródy* Szegedre *Damjanich*sal a *Damaszkin* György, *Földváry*

Károly s talán a Molnár Ferdinánd és Meszéna István báró társaságában.

*

*Damjanich*nak, ha táborban voltak, szokása volt zászlóaljával időzni, a mellé telepedni le, és azzal együtt étkezni. Sokszor megtörtént, hogy ha a zászlóalj paprikása előbb készült el, mint az ő ebédje vagy vacsorája, leült a fiai közé, jól evett azok ételéből, s ha az övé megérkezett, azt is együtt fogyasztották el. A szolnoki csata estéjén is zászlóalja mellé telepedett le, ottan helyezteté el *Guzman* nevű tiszt szolgájával elemőzsiás szekerét, abból kipakoltatta különböző nagyságú boros kulacsait, volt az 4 vagy 5 darab, fel egészen a fél akósig, s mikor már jól falatozott, megkínálta a közelében levő tisztet is. Diskurálás közben megkérdezte, hogy künn van-e a táborban a zászlóalj minden tisztje, s nagy meglepéssel hallotta, hogy igen is künn van mind, s annál nagyobb elégtelenségét fejezte ki a felett, hogy a veres sipkás tiszték közül többen a városban szállásoltatták el magukat.

Ilyen alkalmakkor szokásban volt az is, hogy egymás között őszintén megbeszélgették a csaták jeleneit, ki mit látott s mit észlelt s az öreg is megtevé észrevételeit. Ezen este is nem egy epizódja került a mai ütközetnek szőnyegre. Midőn az ágyúk és az azt fedező vadászok s

A FILIPPINI-SZIGETEKÉRŐL: ERDŐ LUZON SZIGETÉN.

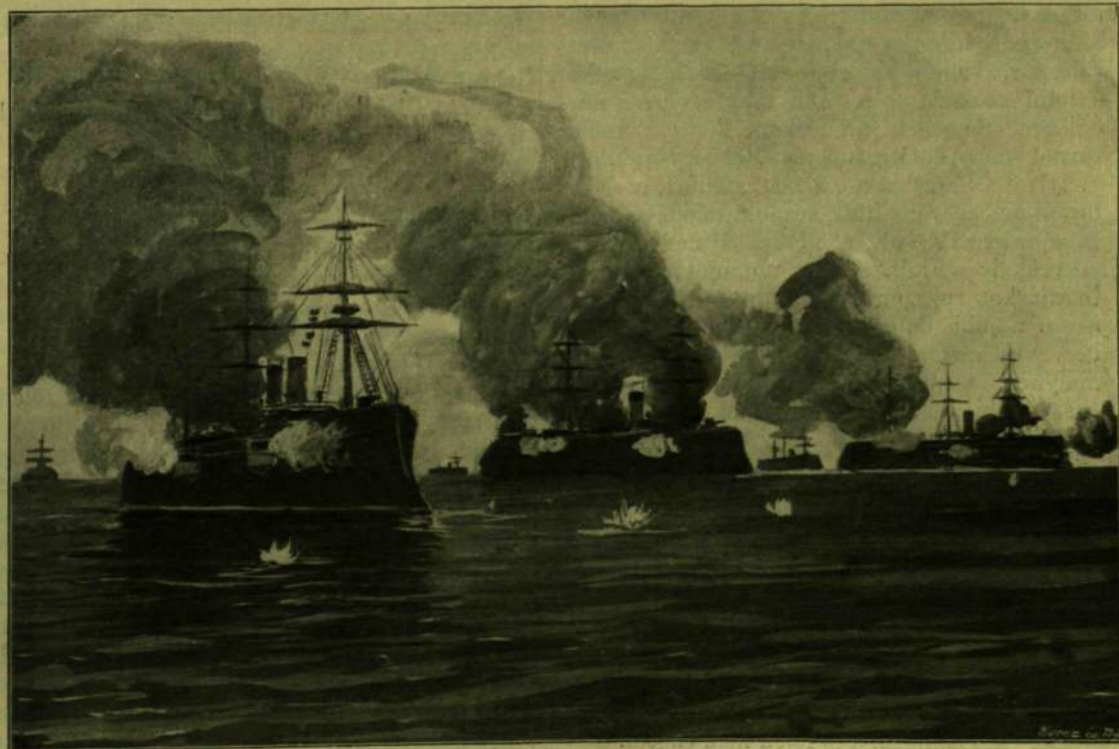

A FILIPPINI-SZIGETEKÉRŐL: MANILLA KIKÖTŐJE.

mellette állott és szuronyát oldalának szegezve, kényszeríté őt a lóról leszállani. De meg ők az eddigi csatározásokból a magyar honvédekről azt a tapasztalást szerezték, hogy csak egy-két szerencsés lövés kell, a honvéd hátat fordít s az nap nem mutatkozik többé. Nem is hiszi, hogy azok, a kikkel itt harcoltak, új honvédek lennének, azok bizonyára honvédruhába öltöztetett császári katonák.

Ezért szerette az öreg az ő zászlóalját, melyet ő képezett ki, ő tett híressé, de a melynek meg ő köszönhető eléjétetését s vezéri reputációját. Tudta erről, hogy ez a legválságosabb percben sem hagyja cserbe, inkább meghal mind egy lábíg, de nem tágit. Nem remegett, nem hajlongott ez az ágyúk golyói előtt; azt a társukat, a ki félénknél mutatkozott s kapdosta a fejét a füttyölő golyók előtt a harcban, vagy éppen a maga védelmére valami fedezetről gondoskodott, a harc után maguk alkotta századörvényeszké elő állíták s köpenyét dobva rája, a szuronytok szíjjal úgy elverték, hogy nem volt többé kedve kapdosni a fejét vagy védhelyről gondoskodni. Sőt azt is megkövetelték, hogy tisztjeik is ilyenek legyenek, s kevés idő múlva ilyenekből állott az egész tisztikar, a régiekből csak a java maradt meg s az elmentek helyét *Damjanich* az ő fia sorából tölté ki. Persze: a katonai tudomány mást tanít, azt nevezetesen, hogy a harcászatnak az a célja, hogy a katona

vasasoknak megrohanása és az ágyúk elfoglalása jött szóba, a mit gyalogság még *I. Napoleon* idejében sem tett, az öreg megjegyezte: «No hiszen a prókátoros lelketeket, ez ugyan most jól sült el, de ezt többé ugyan ne próbáljátok, mert más ellenséggel meggyülhet a bajotok s mind ott hagyjátok a fogatokat.» (Pedig hát maga *Damjanich* is annyira kitétte magát a veszélynek s oly közel ment az ellenséghez, hogy rákiáltott egy 9-ik zászlóaljbéli őrmester: «Bizony megérdemelné tábornok úr, hogy patolylyal kísérjék a prófúszhoz, a miért ok nélkül kiteszi a veszélynek drága életét.» És túlzott szerénységgel mégis, valahányszor csak szó volt a szolnoki ütközetről, mindig azt mondá: «Nekem nem volt benne semmi érdemem, én csak néztem, mily hősek az én fiaim, s mint rohannak előre, nekem még csak buzdítani sem kellett őket.») Ugyanakkor elbeszélte az öreg azt is, hogy az ütközet után felismerve a 3-ik zászlóalj által elfogott üteg parancsnokát, azt kérdezte tőle: hogyan eresztette a gyalogságot olyan közel az ütegehez, miért nem mozdonyoztatott s nem menekült el, mikor a rohamot látta? — s a tüzértiszt méltatlankodva azt felelé, hogy a ki valaha hallgatta a katonai tudományokat, nem számíthatott arra az eshetőségre, hogy gyalogság síkon lovas üteget rohanjon meg s oly gyorsasággal, hogy a második lövés füstje még el sem oszlott s már a honvéd

Don Juan d' Austria.

Castilla.

Valesco.

Reina Christina.

A CAVITEI TENGERI CSATÁBAN ELPUZTULT SPANYOL HADIHAJÓK.

DEWEY TENGERNAGY,
a kelet-ázsiai amerikai hajóraj parancsnoka.

magát véde, minél többet árson az ellenek, saját életét azonban sükségtelenül nem tege koczkára. De ez a dogma a 3-ik zászlóaljnál az egész szabadságharc alatt soha sem tudott gyökeret verni.

Ilyen volt ez a zászlóalj s nem volt arra sem eset, hogy akár tiszt, akár közlegény fegyvereken kívül hadizsákmányul valamire rátette volna a kezét. Egyetlen egyszer történt, Ilán-csán, hogy Bende, a ki pedig kedvence volt Damjanichnak, a templomból kihozott s magára vett egy misemondó ruhát, nem azért, hogy értékesítse, hanem csak könnyelmű pajkosságából, ezt Damjanich meglátva, hadi törvényszék elé állította Bendét, s azon megokolással, hogy ő csak a szabadság katonáinak akar vezére lenni, de nem templomi rablóknak, halálra is ítélte s csak pajtásainak eszedéseire kegyelmezett meg neki.

Dalolva s a hazát éltetve ment ez a zászlóalj a tűzbe s dalolva tért vissza a táborba, hol az elesett bajtársak emlékének résztvevő kegyelettel szenteltek egy néhány percet, egy pár könnyet, elgondolva ilyenkor mindig: hodie tibi, cras mihi. Hogyne szeretne volna aztán őket Damjanich?! Szerette is; s azon kívül, hogy a táborban az estéket rendesen velük töltötte, később is, bármikor találkozott fehér kakastollas honvéddel, nem volt rá eset, hogy még ne szólítsa s ki ne kérdezze azt, hogy mi járatban van? S mindig barátjának nevezé mindegyiket.

Akkor este is kitünően találta magát Damjanich, ki a társaságban különben is mindig vig, élces és kedves volt, egymaga képes lévén egész kört mulattatni, a 3-ik zászlóalj és annak tisztikara mellett és között.

A fiuk aztán a tábori vacsora után rágyújtottak azokra a nótákra, a melyeket zenekar hiányában harcza menetelkor, vagy az utra keléskor, avagy a harcából való visszajövetelkor dalolni szoktak, azok után meg azokra a népdalokra, melyeket amazokon kívül a tábori tüznel még dalogattak; a Rákóczy-indulóra, melylyel a harcza, a csatába mentek, a »Megfújták már a trombitát« kezdetű népdalra, mely Damjanichnak volt a nótája s melyet ezen szavakkal: »Fiuk, az én nótámat!« az útra indulókor sokszor eldaloltatott velük, a mikor aztán a jobb dalosok a csapat élén foglaltak helyet s rázendítették a Damjanich nótáját, melyhez, természetesen minden század, az egész zászlóalj hozzájárult s messze elhangzott a dal:

Megfújták már a trombitát,
Masiroznak a katonák,
Tizenhat esztendő barna kis lány,
Megyen a honvédek után.

Azután arra, a melylyel a diadalmas harcokból visszatérni szoktak:

Ezer esztendője annak,
Hogy a magyarok itt laknak,
És most mégis el akarják tőle venni,
De az Isten, a jó Isten nem engedi.

Igy folyt aztán ez tovább, míg lassanként eszöndes lett minden, a sötét éj ráborult a

táborra, de nem csillagsátorával, hanem sötét fellegével. Havazott is ezen éjjel, a hó egészen befedte a pihenő hadsereget s most még hidegebb volt, mint e napra virradólag.

SPANYOL URALOM A FILIPPINI-SZIGETEKEN.

A Filippini-szigetecsoport, melynek egyik pontjánál a mostani háború első nagy tengeri csatája végbement, — nagy kiterjedésű, népes és a természet minden áldásaival bőven ellátott gyarmat, melyet a spanyolok 1571 óta bírnak, bár Magellan az Atlanti-óceánon átkelve, már 1521-ben véletlenül reá bukkant e nagy szigetecsoportra.

A több mint 400 szigetből álló csoport területe a magyar korona országainak nagyságával egyenlő. Luzon vagy Manila a csoport legnagyobb szigete akkora, mint Galiczia, Morva és Szilézia együtt, Mindanao pedig akkora, mint Stíria, Karinthia és Kraina összesen.

Honkongban az utas azt hallja, hogy *Manilla* a Filippini-szigetek fővárosa és legnagyobb kikötője, s hogy onnan külföldre sok nyers cukrot, kendert és dohányt szállítanak. Ennél többet alig tudhat meg. Ezelőtt egy évvel — írja egy amerikai utazó — a Zafiro gőzösnön Hongkongból a Khinai-tengerre indultam. Harmadnapra Luzon, a Filippini-szigetecsoport legnagyobb és legfontosabb szigete tűnt fel a lát-határon és tizenkét óra múlva a manillai öbölbe értünk, melynek vizükörén a világ összes hajóhadai könnyen elférnének.

Manilla városa lakóinak számát 250,000-re teszik. Maga a város a Pasig folyó partjain terül el, melynek vize az öblönek a »*Laguna del Bay*« nevű részébe ömlik.

A régi várost ezelőtt kétszáz esztendővel épült vastag falak veszik körül, melyek kapuit még a 40-es évek alatt is éjjelenként mindig bezárták. Az utcákon tolongó tömegben legtöbb a csuhás barát, apáca, katona és khinai munkás, a kik a bennszülött lusta félvért már rég kiszorították. A mozgalmak utcák, melyeken sokféle szekér, többé-kevésbé csinos fogatok s a lóvonatú vasút kocsjai közlekednek, érdekes látványul szolgálnak. A város falain belül rengeteg sok a kolostor, templom, középület és bolt; a kereskedelem és ipar telepei a városon kívül vannak. A falakon túl levő, s »La Luneta« nevű tér egyúttal Manillának a sétateré, hol az előkelő és gazdag társaság estenként gyülekezik. Hetenként háromszor katonai zenekar játszik, s ilyenkor a kormányzó is meg szokott jelenni s ott hintójában nehányszor fel és alá hajtat.

A kereskedők és iparosok leginkább a Biondo nevű külvárosban laknak, hol egyúttal az idegen hajózási ügynökök irodái, a bankok s a legnagyobb európai és khinai áruházak, valamint a vámház épülete vannak. A »La Escolta« nevű fő utca kövezete kitünő, világitása fényes, egyezőval ott minden világvárosias színben tünik fel. A gyakran előforduló föld-rengések miatt két emeletnél magasabb házak alig vannak és ezeket is többnyire fából építik. A talaj nedvessége a földszinten való lakást kellemetlenné teszi s így mindenki az emeleten lakik, míg a földszinti helyiségeket boltok és raktárak foglalják el. Üveg ablakok ritkán láthatók, az üveget valami átlátszó, osztrigakagylóból való lemezek helyettesítik, melyek a drága s ez időszert Amerikából, vagy Európából szállított üveget fölöslegessé teszik. A Pasi folyó mentén, melyen több szép hid vezet át, fényes paloták és csinos kirakatok vannak, villamos világitással, aszfalttal s más modern felszereléssel. De a külvárosok szélső részein, többnyire bambuszindókból és pálmafa leveleiből készült kunyhók vannak. Nem csoda, hogy az efféle gyülekező anyagból épült alkotmányok gyakran legnek. Egy alkalommal tanui voltunk a *Rosario* külvárosban kiűtött tűzvész iszonyú pusztításának, midőn három óra alatt kétezer kunyhó porrá égett. A spanyolok már régóta gyűlölik a Khinából bevándorolt munkásokat és iparosokat, kik lakhelyeiket leginkább a *Rosario* külvárosban ütötték fel, s így az a nélkül is hiányosan szervezett túlzottok a kedvező alkalmat felhasználva, inkább a khinaiak kifosztogatásához láttak, mint a tűzoltáshoz, mire aztán a kormányzó, nehogy a tűz esetleg a belvárosba is átcsapjon, tüzérseget rendelt ki, mely néhány házat rommá lőtt.

MONTOJO TENGERNAGY,
a manillai spanyol hajóraj parancsnoka.

A Filippini-szigetecsoport 12 nagyobb és mintegy négyszáz kisebb szigetből áll, melyek összes területe csaknem oly nagy (295,585 négyszög kilométer), mint a magyar birodalom. Legnagyobb köztük *Luzon*, melynek területe 106,504 □ kilométer, mintegy ötfélmillió lakossal. Utána *Mindanao* szigete következik. A szigetek a természet minden ajándékával bővelkednek. Arany-, réz-, vas-, kőszénbányák, ügyszőlővén még parlagon heverve, kezdetleges módon aknázatnak ki, leginkább a lakosok lustasága miatt, kik csak akkor dolgoznak, ha a sükség kényszeríti őket. Az egész szigetecsoportban alig van egy pár gőzfűrészmalom, s így a kivitelre számtalan ropant szállítók kézi munkával dolgozzák föl. Mezőgazdasági eszközök dolgában még ott vannak, a hol ezelőtt kétszáz esztendővel voltak. Ezen állapotot a spanyol kormány szándékosan tartja fenn. Egy gazdag spanyol cukor-nádültetvényestől azt hallottam, hogy nádzuzó gépeket akarván alkalmazni, a gépek bevitelére való engedélyt két esztendeig kellett sürgetnie. Híres azonban dohánytermelésük, mely a legnagyobb forgalmat adja, mivel évenként 8 millió kilogramm dohányt és 150 millió szivart visznek ki. Ezenkívül cukor, kender és kávé kivitele is jelentékeny.

A szigetecsoportnak 8 millióra becsült lakossága nagyon vegyes. Az eredeti bennszülöttek bozontos hajú, törpe természetű szerezencek voltak, kiket annak idején *aeták*-nak vagy *negriok*-nak neveztek. Ezeket a spanyol uralom idejében a malajok a hegyekbe szorították. Némely szigeten most is vannak negritók, kik csaknem meztelenül járnak, mérgezett hegyű nyilakkal vadásznak, a vadonban termett gyümölcsöt eszik és a száraz évszakban egyik helyről a másikra vándorolnak, az esős hónapokat földbe vájt kunyhókban töltik. E nagyon elcsúszott népfaj rövid idő múlva teljesen ki fog veszni. A malaj faj legértelmesebb törzse a *tagalok*, kik már egészen műveltek, sőt sok tekintetben versenyeznek a spanyolokkal; számuk mintegy másfél millió. A déli szigetekben lakó malajok egy harcziás mohamedán törzs ivadékai, mely annak idején Spanyolországból Granada eleste után (1492) a Filippini-szigetekre került. Vannak aztán félvér khinaiak, vagyis khinai mestizek. Ezek a lakosság tizenhat százalékát teszik s folyton szaporodnak. Többnyire jómódú emberek, kereskedők vagy szállítók. A valódi khinaiak leginkább a városokban telepednek le, hol a lakosság 10—15 százalékát teszik. Magában *Manilla* városában 40 ezer khinai lakik, kik többnyire bennszülött nőkkel élnek. Legkevesebben vannak a spanyolok, kik csekély kivétellel papok, vagy hivatalnokok. Van aztán *Manilában* 3—400 angol, francia, német és amerikai, kik a nagy kereskedést tartják kezükben. Ily körülmények közt nem csoda, hogy a sokféle népfaj fölötti kormányzat nagy nehézségekkel jár. A spanyol hivatalnokok nyíltan bevallják, hogy csak azért mentek a Filippini-szigetekre, hogy adósságaiktól megmeneküljenek, s esetleg még pénzt is szerezzenek. A legtöbb

hivatalnok 3—6 évet tölt a szigetekben, mely idő alatt azonban állását önhibája nélkül is könnyen elveszítheti, a mennyiben az anyaországban történő gyakori kormányváltások után minden párt a maga embereit alkalmazva, a régi hivatalnokokat egyszerűen elcsapja. Most azonban a hivatalnokokra rossz idők járnak. A Kubában kiűtött lázadás a vagyongyjútest nagyon megnövelte. Weyler tábornok, ki 40 ezer dollár évi fizetéssel három évig a Filippini-szigetek kormányzója volt, londoni és párisi bankokban 4 millió dollárt helyezett el, mely roppant összeget nem épen valami tisztességes módon szedte össze.

A kormány gépezete nagyon bonyolult. A *Manilában* elhelyezett gyarmati kormány élén egy 40,000 dollár évi fizetéssel három esztendőre kinevezett főkörmányzó áll. Maga a gyarmat 54 tartományra van beosztva három kormányzóság területén. Ezek részben katonai, részben polgári kormányzók alatt állnak, kik évenként 1500—4000 dollárig terjedő fizetést húzza, leginkább azon igyekeznek, hogy hivataloskodásuk alatt mennél több pénzt szerezzenek, melyet adó czimén a bennszülöttektől zsarolnak ki. Minden 18 éven felüli lakosnak a gyarmatokban egy *cedula personal*-nak elnevezett személy-igazolványt kell szereznie, mely nélkül még a sziget határára belül sem utazhatik, üzletet nem folytathat, egy szöveget kenyeret nem keresheti. Ezen különféle osztályokra beosztott igazolványok ára 25 és 1 dollár közt változik és minden évben megújítandó. A ki három dollárnál olcsóbb igazolványt vált, a kormányának 15 napi közmunkát tartozik teljesíteni, vagy ezt hét dollárral megváltani. Az adó eme nemeg nem lenne oly nyomasztó, de mivel még a nők is kötelesek ilyen czédulát váltani, a napszám pedig nagyon csekély, sőt gyakran munkát sem lehet kapni, egy nagy munkás család adója igen súlyos. Azonkívül a kormány még sok egyéb módot talál, hogy a szegény embereket megszarolhassa. Így például ha valamely szegény bennszülött disznaját vagy bivalyát le akarja vágni, hogy húsát megegye, ehhez külön hatósági engedély szükséges, a mi természetesen pénzbe kerül. Egy-egy loért vagy néhány kókuszdiófaért ismét külön adó jár. Ha a dióbol olajat akar sajtolni, ahoz is engedély kell.

Ezen zsaroló rendszer végrehajtására minden városban vagy faluban egy-egy »kormányzócskák«-nak (Gobernadorcillo) elnevezett, többnyire bennszülött vagy mestiz nyújt segédkezet, ki ismét »pálzavivőt«, vagyis alantás ügynökeket arra használja, hogy az adót 40—60 családtól beszedjék. Ha a pálzavivő az adót be nem tudja hajtani, a hiányt saját erszényéből kell pótolnia, míg a »gubernadorcillo« csak a tartomány kormányzójának számol be. Az adó behajtása körül a kormány emberei kíméletlenül járnak el, a szegény emberek hajlékát, marháját és egyéb ingóságait irtalmatlanul elárvereztetik. Ha pedig a hátralék még ily módon sem lenne behajtható, az illető adós családostól a börtönbe kerül.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSÁBÓL.

Egyenes adók czimén évenként 9 millió dollár jut a kormány kincstárába, a mi magában véve nem lenne sok, ha belőle a kormány az ipar, kereskedelem és mezei gazdaság előmozdítására is tenne valamit. A közigazgatás, valamint az igazságszolgáltatás egyiránt rossz; a közoktatásról, közlekedésről senki sem gondoskodik; néhány nagyobb város kivételével mindenütt majdnem középkori állapotok tapasztalhatók. Hidak, utak csak ott vannak, a hol maguk az érdekelt városok vagy faluk lakosai építettek, s így télen, vagyis az esős időszak alatt legfeljebb lóháton lehet utazni. A közbiztonságot illetőleg mindenki lehetőség szerint maga gondoskodik önvédelméről, s minthogy régebben az útonállók, rablók és betörők még a kormány hivatalnokait és pénztárait is meg-megtámadták, a gonosztevők ellen — különösen Arolas tábornok kormányzó idejében — valóságos irtó háborút kellett viselni, mire aztán türethetőbb állapotok állottak be. Arolast azonban, ki más tekintetben is sokat tett a közügyért és az egyes tartományi kormányzók önkényes garázdálkodását nem tűrte, sokféle ármánykoddással annyira elkeserítették, hogy a derék férfiú maga kérte Spanyolországba való visszahívását. Távozása után a régi rendszer minden hibáival együtt ismét megújult. Nem csoda tehát, hogy az Amerika által izgatott és támogatott lakosság fel-lázadt elnyomói ellen.

A CAVITEI TENGERI ÜTKÖZET.

A spanyol-amerikai háború első nagyobb csatájáról, mely a Filippini-szigetek mellett folyt le, május 2-án adott hírt a táviró. Azóta megérkezett Washingtonba a győztes Dewey amerikai tengeri nagyt jelentése is. Az ütközet lefolyása a következőképp történt.

Dewey tengeri nagyt, az amerikaiak ázsiai hajóhadának parancsnoka, április 26-ikán kapta a parancsot, hogy hajóhadával a spanyolok ázsiai gyarmata, az épen lázongó Filippini-szigetek ellen induljon és azt foglalja el. A khinai partok mellékén állomásozott hajóhad április 27-én délután indult el a Mirs öbölből, a 980 tengeri mérföldre * eső *Manila* felé. Az amerikai hajók május elsején reggeli öt órakor elértek a Filippini-szigetekhez és a Luzon szigeten fekvő cavitai erősség bejáratától 30 kilométerre levő Subig öbölben megalakították a csatavonalat. Elül az *Olympia* (5870 tonnás) 28 ágyúval fölszerelt panczélos, Dewey tengeri nagyt zászlóshajója ment; utána első csatasorban a *Baltimore* (4413 tonnás) hajó 16 ágyúval, a *Raleigh* panczélos cirkáló (3213 tonnás) 19 ágyúval, a *Petrel* ágyúszászd (892 tonnás) 6 ágyúval, a *Concord* panczélos (1710 tonnás) 8 ágyúval és a *Boston* panczélos cirkáló (3000 tonnás) 12 ágyúval következtek, a második, vagyis tartalék csatavonalban pedig a *Mac-Culloch* jelző gőzös (860 tonnás) 6 ágyúval, a *Nanshan* és *Zaphiro*

* 1 tengeri mérföld = 1854 méter.

ágyúszászdok (1100 tonnával) 6—6 ágyúval haladtak.

A mint a hajók a cavitai öböl bejáratánál lévő *Corregidor* szigethez érkeztek, az ottani spanyol erők megkezdték a tüzelést, melyet azonban az amerikai ágyúk hamar elhallgattattak, mire az amerikai hajóhad a szabaddá tett bejáráson behatolt az öbölbe és hosszas keresés után reá akadt a spanyol flottára, a mely a cavitai erők fedezete alá egy kisebb öbölbe húzódott be. A mint a két fél hajói megpillantották egymást, megkezdődött a tüzelés, melyben az *Olympia* járt elől húsz centiméteres romboló ágyúval. Alig egy félóra ágyúzás után az amerikai lövegek felgyújtották a spanyolok *Castilla* nevű (3260 tonnás) panczélosát, mely 12 ágyúval védte magát. A spanyolok legnagyobb panczélosa a *Reina Christina* (3500 tonna) 11 ágyúval támadást is próbált az *Olympia* ellen, de a nagy golyózápokban súlyosan megsérülve kénytelen volt visszafordulni. Alig 10 perc múlva ez a hajó is kigyulladt, úgy, hogy a rajta levő Montojo spanyol tengeri nagyt is kénytelen volt csónakon a *Don Juan d' Austria* (1800 tonnás) panczélosra menekülni. A *Reina Christina* a kigyulladás után rövid idő múlva elsüllyedt; ezt követték az *Isla de Luzon* (1045 tonnás, 6 ágyúval), a *Mindanao* (1080 tonnás, 6 ágyúval) és *Castilla* panczélosok. A sűrű füstben alig látták egymást az ellenséges felek. Az ötödszörré elvonuló amerikai hajóhad két órai ágyúzás után abbahagyta a tüzelést és pihenésre félre vonult.

A spanyol erők e teljes pusztulás láttára délután egy órakor kitűzték a fehér zászlót. Montojo spanyol tengeri nagyt megsebesülve, hadsegédeivel *Manilába* menekült. Az amerikaiaknak három halottjuk s 18 sebesültjük, a spanyoloknak ellenben 618 halottjuk és 410 sebesültjük van és tíz elsüllyedt hajójukba került a szomorú május elsei csata.

KÉT TENGERNAGY.

Az amerikai-spanyol háború mindeddig tengeren folyik. Sem Kuba szigetén, sem a Filippini-szigeteken nem tudtak még az ostromlók a szárazföldre hatolni, bár mindkét helyen segítségük lenne az ott lakó elégtelenek részéről. A hajóhadak parancsnokai tehát jelenleg a leginkább emlegetett nevek.

Az amerikai altengeri nagyt, ki a Filippini-szigeteken *Manilla* mellett a cavitai öbölben a spanyol hajóhadat megsemmisítette s ezzel egyúttal a hadjáratnak eddig egyetlen nagy ütközetét megnyerte, Dewey George, 61 éves ember s egyike az amerikai tengerészlet legtapasztaltabb tisztjeinek. Vermont államban született és az minneapoliszi tengerészeti akadémiában nyerte kiképzését. 1854-ben a haditengerészlet szolgálatába állott s ott csakhamar feltűnt Farragut tengeri nagyt, a ki hét évvel később az amerikai polgárháborúban maga mellé vette. Dewey akkor részt vett Farragutnak abban a híres haditényében, a mikor az a

partí útegek, a déli államok hadihajói és a folyamba rakott barrikádok dacára is behatolt a Missisipi folyóba és Port Hudsonnál áttörte az ellenség blokádját. Az ütközetben Dewey hajóját valóságos átluggatták az ellenség golyói. Össze-vissza töredezte a hajó, zátonyra jutott és tehetetlenül fekdűt ott az ellenséges ütegek tüzeiben. Dewey erre fölguyjította a hajót és legénységével csónakon menekült meg. Később Dewey az észak-atlanti hajórajhoz került, a hol azonnala «Narrangusett» parancsnokává nevezték ki s kitüntette magát a Fisher kikötőnél folyt ütközetben, a miért a hadnagyi s később a háború befejeztével kapitányi rangra

izgatottság tetőpontját április 6-án érte el, midőn az Egyesült-Államok elnökének izenetét olvasták fel a törvényhozás mindkét házában, mely izenet már egyértelmű volt a hadizenet kimondásával. A képviselők és szenátorok teljes számban jelentek meg ülésstermekben s a karzatok is zsúfolva voltak hallgatósággal. Mindenki feszülten várta a történelmi fontosságú pillanatot, mely a háború fölött fog határozni. A képviselőházat déli 12 órakor nyitották meg s miután a házi káplán elmondta szokásos megnyitó imáját, mindjárt az elnök izenetének felolvasására került a sor. A képviselők s a karzat fojtott csendben hallgatták végig az izenetnek

39 millió dollárt szavazott meg a hajóhad kiegészítésére. Mr. Boutelle képviselő — kit egyik képünk is ábrázol — volt a javaslat előadója s lelkes támogatója, kinek ugyan sok aprólékos indítvánnyal kellett megküzdenie, de javaslatát könnyen vezette diadalra, mert ekkor a képviselők egyáltalán nem voltak olyan hangulatban, hogy aprólékoságokkal törődjenek s az akadékoskodókat mindjárt lehurrogták. Többi képeink is, ez ülésről ábrázolnak egy pár jelenetet s azokról fogalmat szereshetünk az amerikaiak sajtóságos szónoki gesztusairól s élénk tesztmozdulataikról, melyekkel mondandóikat kisérni szokták.

A megnyitó ima.

A javaslat támogatója.

Indítványozók.

Egy erős ellenzéki.

A KÉPVESELŐHÁZ ÜLÉSE ÁPRILIS 6-ÁN, AZ ELNÖKI ÜZENET FÖLOLVASÁSA UTÁN. — AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK KONGRESSZUSÁBÓL.

emelték. 1884-ben tengernagy lett s végül ez évi január hónapban átvette a kelet-ázsiai hajóraj vezetését.

Dewey tengernagy legyőzött ellenfele, *Monitojo* spanyol tengernagy 1839-ben született Ferrolban s 1855 óta tengerész. 1860-tól 1864-ig a Filippini-szigeteken szolgált a híres Mendez-Nunez vezetése alatt s részt vett a pagaluani ütközetben a mindanavi mörök ellen. 1893-ban a hajóhad kapitányává nevezték ki.

JELENETEK AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK KONGRESSZUSÁBÓL.

A polgárháború óta nem volt oly általános izgatottság és felindulás az Egyesült-Államok képviselőházában, mint a Spanyolországnak küldött hadizenetet megelőző hetekben. Az

háromnegyed óráig tartó felolvasását s csak azután tört ki taps és helyeslő zaj a Ház minden oldaláról s a képviselők számai egyszerre emelkedtek fel, hogy az indítványhoz hozzá-szóljanak. Képünk ezt a jelenetet ábrázolja, midőn a nagyszámú jelentkezők az elnöknek intgetnek s a szólásra engedélyt kérnek. A zaj s a jelentkezés azonban nem soká tartott, mert egy képviselő indítványára, az elnöki izenet javaslatait vita nélkül egyhangulag elfogadták s az izenetet a kész határozattal tárgyalásra rögtön átküldték a szenátusnak. A dolgok további folyása ismeretes olvasóink előtt; a washingtoni kongresszusból közölt képeink magyarázatát most még csak azt említjük meg, hogy a képviselőház rögtön az elnöki izenet elfogadása után, a haditengerészeti költségvetés tárgyalásába fogott s még ugyanazon délután

EGYVELEG.

* A japáni vörös-kereszt-egylet nem rég tartotta meg fennállása 20-ik évfordulójának ünnepét. A hatalmas egyesület elhatározta, hogy a 25-ik évforduló alkalmából 1902-ben nagy ünnepet rendez, melyre a földgömbön levő összes vörös-kereszt-egyleteket meg fogja hívni.

* A gyorsvonatok sebessége. Az európai és amerikai vasúti express vonatok gyorsaságára nézve a következő hivatalos adatok nyújtanak felvilágosítást. A New-York és Chicago közt közlekedő express vonat az 1560 kilométernyi utat 20 óra alatt teszi meg, óránként tehát 78 kilométert halad. Ezt a páris-nizzai gyorsvonat követi, mely 17 óra 30 percz alatt 1088 kilométert halad. Legutolsó helyen a páris-konstantinápolyi úgynevezett keleti express vonat áll, mely a 3146 kilométernyi utat 65 óra 40 percz alatt teszi meg.

A SPANYOL ORSZÁGGYÜLÉS MEGNYITÁSA.

Már igen fenyegetőleg tornyosultak a háború felől Spanyolország égen, mikor az új országgyűlés (Cortes) összeült, hogy a nehéz idők teendőiről tanácskozzék s az ország nagy érdekében megmentsé, a mi megmenthető.

A helyzet rendkívülisége szokatlanul ünneppélyessé tette az országgyűlésnek a megnyitását, mely a múlt április hó 20-án a főrendiház mely a palotájában (Palatio del Senado) történt, igazi szenátorok részvételével. Mária Krisztina regenskirálynő fiával, XIII. Alfonzóval és első szülött leányával, Izabella infansnővel együtt legpompásabb diszhintáján s lovas testőrségtől kísérvé hajtatták a főrendiház palotájába, melynek fényesen földszített előcsarnokában a kormány és a két Ház küldöttsége fogadta a királyi családot, mely a palota kapuja előtt két oldalt föllállított katonaság és XV. Lajos korabeli öltözeti díszsereg sorfala közt vonult be az épületbe. Az előcsarnokból a fölékesített ülés-terembe vezették őket, hol a királynő és a gyermek király a lépcsőzetes elnöki emelvény helyére állított két trónszékkel foglalt helyet, melyek fölé a királyi koronával ékesített szőnyegkárpit volt illesztve. A kis király anyja mellett jobbról ült, míg Izabella infansnőt egy oldalsó páholyba ültették. A királyné világos ibolyaszínű ruhába volt öltözve; fején, nyakán, mellén és karjain mesés értékű drágaköves ékszerek csillogtak; a kis királyon pedig gyalogsági kadét-egyenruha volt s nyakán az aranygyapjas-rend jelvénye függött.

A mint a királyi család a szenátorokkal és képviselőkkel zsúfolásig megtelt nagy teremben elhelyezkedett, a trón mellől előlépett *Sagasta* miniszterelnök és átnyújtotta a királynőnek a trónbeszéd kéziratát, melyet a királynő küssé elfogult, de a terem távoli részeiben is hallható hangon olvasott föl. A karzatokat is a legelőbbel közönség töltötte meg. A diplomáciai karból csupán az Egyesült-Államok követe, Woodford ezredes hiányzott.

A fényes közönség ki-kötő lelkesedéssel hallgatta a királynő ajkairól a kormány hazafias nyilatkozatait; a trónbeszéd végeztével pedig oly zajos éljenzésben tört ki, mely néhány pillanat múlva az utcákat ellepő tömegeknél is harsogó visszhangot keltett.

A trónbeszéd fölolvadásának jelenetét képen is bemutatjuk, mely érdekes megörökítője e történelmi fontosságú eseménynek.

A szertartás végeztével palotájába tért vissza az udvar, melyet odáig haladtában olyan fogadtatásban részesített az óriás sokaság, mintha győztes háború után diadalmenetét tartott volna.

A MAGYAR TUD. AKADÉMIA KÖZÜLÉSE.

Május 8-ikán 58-ik ünnepélyes közlését tartotta a magyar tudományos akadémia. Hogy a közérdeklődést számtalan irány és törekvés foglalja le, ezúttal is meglátszott, mert a szép díszterem nem telt meg egészen. De a közélet, tudomány és irodalom előkelőségei mind együtt voltak. A tudományos akadémia immár nem is az a központ, mely a múlt évtizedekben a magyar irodalmi és tudományos életet egyesítette, magába foglalta és a nemzet köz-művelődésének — sőt mondjuk, politikai törekvéseinek is — mintegy kikötőjévé vált, a hol a reményesség horgonyai a talajt keresték. Akkor nemzeti életünknek kikötője itt volt. Ma a közélet révei tágnak, messzire terjedők. Az akadémiaival együtt számos társulat és egyesület dolgozik a magyar művelődésen, nem is csupán a fővárosban, hanem szerte az ország minden nagyobb városában, melyek öntudattal és kitűzött czéllal hatnak közre a nemzeti művelődésre és tudományosságra.

A május 8-iki közlés befejezése volt az akadémia nagygyűlésének, mely a tudományos eredményeket részben számba veszi, a rendelkezésre álló jutalmakat és elismeréseket kiosztja, és soraiba új dolgozótagokat választ.

Az új tagok megválasztása a nagygyűlés május 6-iki ülésén ment végbe. Ekkor választották meg három évre az akadémia elnökségét is. Az akadémia elnöki székébe egyhangulag újból *Eötvös Loránd* bárót választották. *Pulszky Ferenc*

volt alelnök helyének betöltésénél az első szavazás alkalmával *Wlassics Gyula* miniszter 16, *Kautz Gyulára* 12, *Széchenyi Béla* grófra 4 és *Schwartz Gyulára* 2 szavazatot kapott. A döntő szavazásnál *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszteré lett a többség (23), míg *Kautz Gyula* 14 szavazatot kapott.

A *tagválasztás* eredménye a következő: Az I. osztály rendes tagja *Bartal Antal* lett, a ki 39 szavazat közül 33-at kapott, levelező tagnak *Gyomlay Gyulát* választották meg. A II. osztálytól megválasztották tiszteletbeli taggá *Apponyi Albert* gróft 29, rendes taggá *Mátyás Flóriánt* 34, levelező taggá *Andrássy Gyula* gróft 31, és kútaggá *Jirecz Konstantint* 37 szavazattal. A III. osztálytól rendes tagokká lettek *Kherndl Antal* 30 és *Klein Gyula* 33, levelező tagokká *Farkas Gyula* 36, *Steindl Imre* az ország-ház építője 28, *Apáthy István* 33, *Jendrassik Ernő* 28 és *Staub Mór* 27 szavazattal. A nagygyűlés elfogadta azt az előterjesztést, hogy *Pulszky Ferenc* és *Wolf György* arczképét megfestetik a képes terem számára.

A május 8-iki ünnepélyes közlésen a díszteremben a hazai közélet jeleseit és szereplőit találtuk együtt.

Ezek közt ott voltak: báró *Bánffy Dezső* miniszterelnök nejevel, *Wlassics Gyula* kultuszminiszter nejevel, *Percecz Dezső* belügyminiszter, *Zsilinszky Mihály* államtitkár, *Tisza Kálmán*, gróf *Apponyi Albert*, *Szilágyi Dezső*, *Császka György* kalocsai érsek, gróf *Andrássy Gyula*, *Fraknói Vilmos* ezimzetes püspök, *Hollán Ernő* nyugalmazott altábornagy, *Scalazy Imre*, *Berczik Árpád* és *Gaal Jenő* miniszteri tanácsosok.

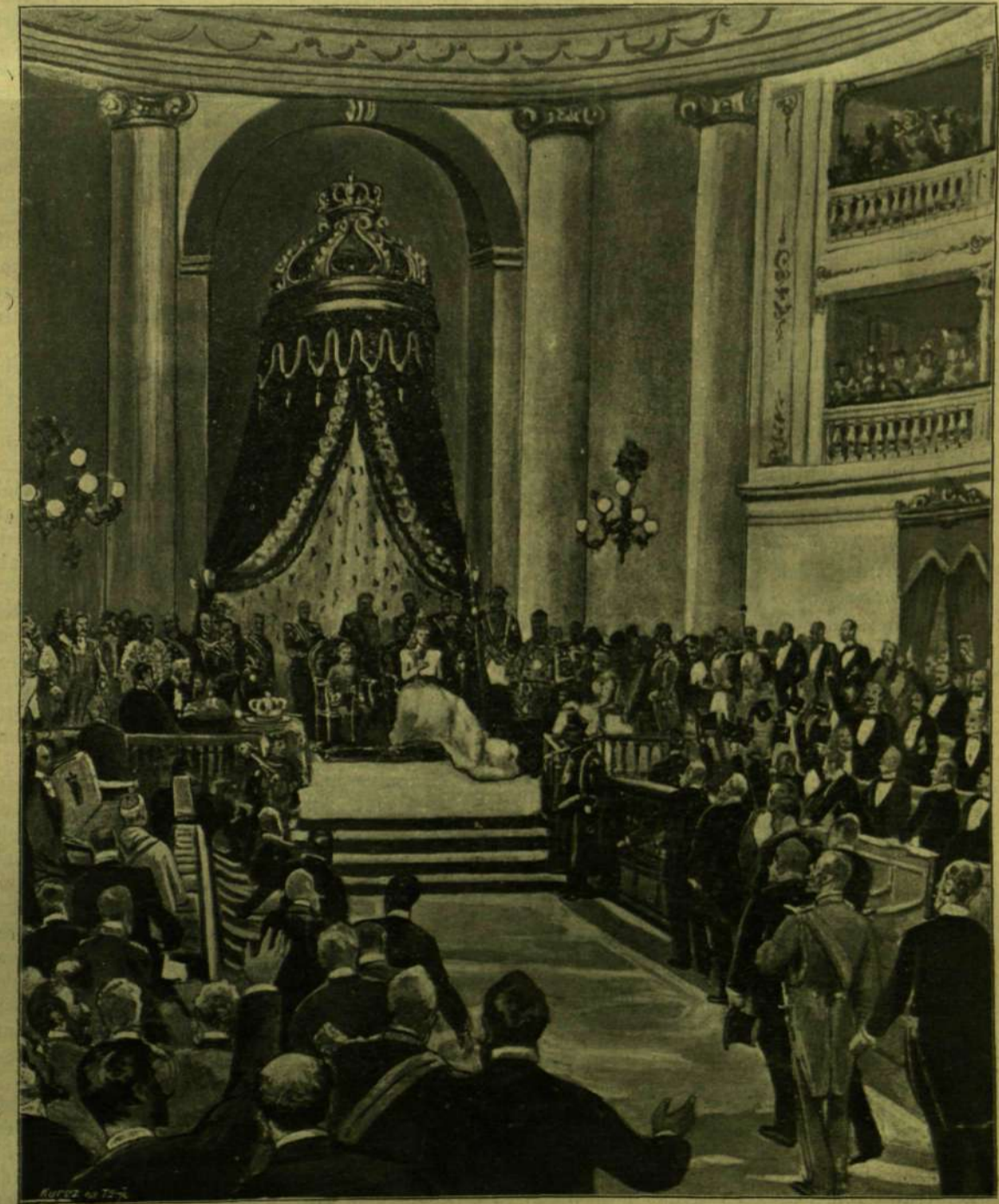
Az elnökségi asztalnál: báró *Eötvös Loránd* elnök, *Wlassics Gyula* miniszter mint alelnök, *Szily Kálmán* főtitkár és *Gyulai Pál* osztálytitkár foglaltak helyet.

Báró *Eötvös Loránd* elnöki megnyitó beszédjének főrésze így hangzott:

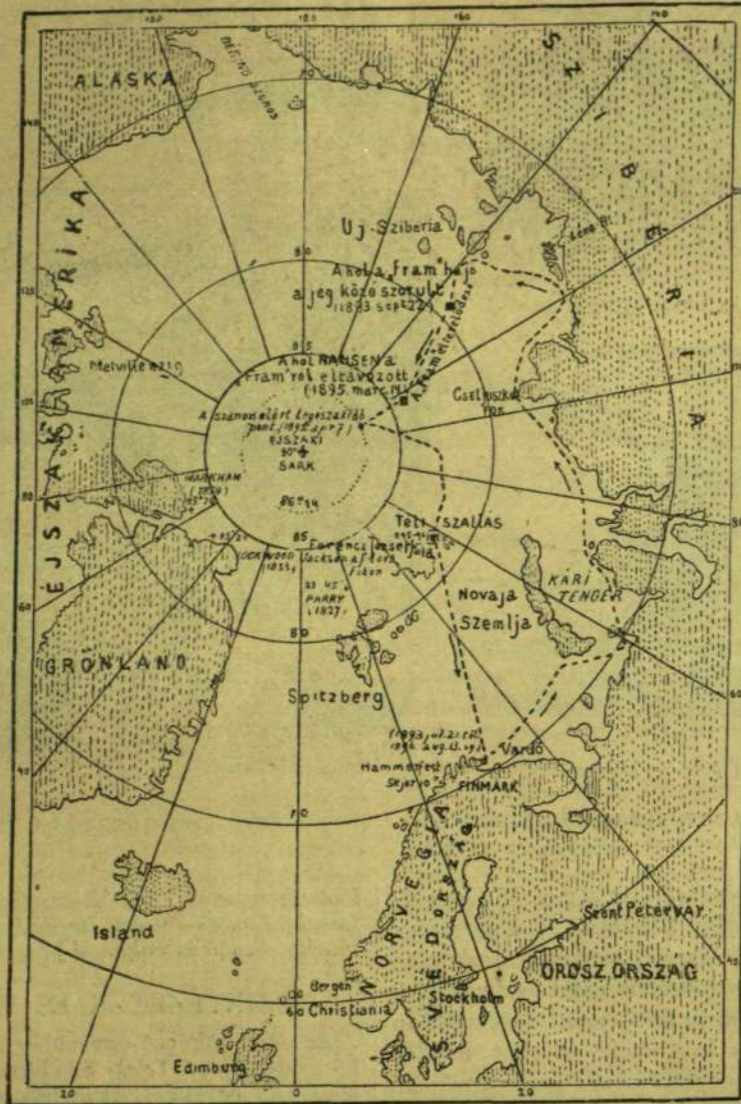
«Változatlanul és mozdulatlanul semmi sem marad ezen a világon. Változik a lehelő föld alakja s még a csillagok járása is és változik mindaz, a mit e földön az ember alkot, mikor életszükségleteit és ábrándjait kielégíteni törek-

szik. Ezek a változások nem egyes pillanatokban, hanem folytonosan mennek végbe és azok a nevezetes események is, melyeket a krónikás tábláján följegyzésre méltat, csak e folytonos változásoknak s az őket létesítő tényezőknek szembe-ötölő megnyilatkozása. A tudomány, mely e változásokat figyelemmel kíséri és folytonos összefüggésükben leírni törekszik, nem döntötte meg el-azt a kérdést, s talán nem fogja eldönteni soha sem, vajjon azok javulást vagy romlást jelentenek-e? Ez nem is annyira a tudomány kérdése, mint inkább a hitnek és a tagadásnak örökös vitája, a hitnek, mely szebb jövővel kecsesítve tettekre serkent, a tagadásnak, mely törekvésünket céltalanoknak tüntetve elő, a kétségbeesésbe hajt. Istennek hála, az emberi szívben e két ellenfél közül a hit az erősebb, mert bár a multak dicőitése és a jelennek becsnérlése minden divatos, szólásformák között talán a legrégebben divatos, nem gondolhatom, hogy túlnagy volna azon komolyan kétségbeesetteknek száma, a kik az iij mondasókból szigorú logikával a folytonos romlás tételét vonván le, a javulás lehetőségét még a jövőben is tagadják.

«Mint maga földünk és minden e földön, úgy Akadémiánk is alá van vetve a változás törvényének. Feladatának teljesítésében a haladó kor változó szükségleteihez alkalmazkodik. A lefolyt akadémiai évek is megvan a maga tanulsága. Eseményei közül kettőt akarok kiemelni. Ebben az évben hunyta be szemét örök álomra a mi *Brassai Sámuel*ünk, és ebben az évben készült el a *Pallas* nagy lexikona, Meghalt a legnagyobb magyar polyhistor, a ki több tudományt és többfélet gyűjtött össze hatalmas agyában, mint bárki tudósaink közül, és megszületett az a könyv, mely leg-alább a sokféleséget tekintve, ismeretekben még nála is gazdagabbá teszi a nemzetnek minden fiát, ki az iskolában értelmesen olvasni megtanult. *Brassai Sámuel*ünk nem lesz többé! A lexikon megjelenéséből és keletkezésének módjából azonban még egy más tanulságot is vonhatunk le. Létrejött az a nélkül, hogy Akadémiánk gyamkodását, a kormány támogatását, vagy egyesek áldozatkészségét igénybe vette volna. Bizony nagy változás, bizony nagy haladás ez! Irodalmunk

A SPANYOL ORSZÁGGYÜLÉS MEGNYITÁSA. — Mária Krisztina regenskirálynő felolvassa a trónbeszédet.

NANSEN SARKVIDÉKI UTJÁNAK TÉRKÉPE.

Erre az üstet Vambéry néhány magyar szóval megnyitotta, aztán német nyelven lelkes beszéddel üdvözölte a nevezetes vendéget.

Tapsvihar közt emelkedett föl Nansen, s német nyelven meghatottan köszönetet mondott az ovációért és hangoztatta a norvégoknak a magyarok iránt való erős rokonérzését.

Kezdődött azonban egy másik fényes estély a Park-klub helyiségeiben, hol a magyar előkelő társaság ünnepelte a világhírű utazót.

A király e hó 10-ikén Budapestre érkezett s itt maradt a delegációk ülészése alatt. A két delegációt a király május 11-ikén délelben fogadta, előbb az osztrákok, aztán a magyarok.

A László gyermek-otthon. Fiume mellett, a tengerparti Csirkvenicán, május 8-ikán jótékony intézet nyílt meg, melyet bánatos kegyelet emelt beteges gyermekek üdülésére, kik e kies helyen gondosságot és ápolást találjanak.

A megnyitásra a fővárosból is érkeztek vendégek. Fiuméből reggel kilencz órakor indult a vendégeket szállító „Előre” gőzös, a melynek fedélzetén voltak: József főherceg és Klotild főhercegnő leányaival.

Vajda Péter emlékezete. A pápai ref. főiskola „Jókai köre” e hó 15-ikén emléktáblát állít Vanyolán a magyar széppróza régi mesterének, Vajda Péternek szülőházára.

Vajda Péter műveiből fog szemelvényeket felolvasni. Délután lesz az emléktábla leleplezése.

Függőnk és gondnok-választás. A budapesti ev. református egyház múlt vasárnap a gr. Tisza Lajos elhunytával megüresedett függőnköi és a Darányi Ignác lemondása folytán megüresedett gondnoki állásokat töltötte be.

Eljegyzés. A következő családi jelentést tették: „Magyar-zsáskódi Hegedüs Sándor országgyűlési képviselő és neje, szül. ásvai Jókay Jolán, örömmel jelentik, hogy Lovánt fiuk f. hó 5-én eljegyezte Navratil Margitot.”

A Műbarátok-köre estélye a Park-klubban. A művészetek pártolására alakult „Műbarátok-köre” f. hó 5-én ép oly érdekes, mint fényes estélyt rendezett a városligeti Park-klubban.

Az estély 8 órakor kezdődött hangversennyel, melyen Aggházy Károly, Hubay Jenő és Popper Dávid Arbos spanyol trióval játszottak nagy tetszés mellett, Takáts Mihály az opera tagja énekel, Márkus Emília szavalt, Saville, a bécsi operaszínház tagja énekel.

Dr. Závory Sándor, az országosan ismert magyar fűrdőorvos, e héten már működési helyére, a magyarok által is sürdint látogatott Gleichenbergbe elutazott. A jeles speciálista ez idén már a huszonnyolczadik nyarat töli eme kies stájer gyógyhelyen.

A Veteráni-barlang ünnepe. Az Al-Dunán a Veteráni-barlang ott, hol a folyam elhagyja a magyar földet, arról nevezetes, hogy 1788-ban a 25. gyalogezrednek egy zászlóalj Stein báró őrnagy vezetésével sokáig hősiesszen védelmezte ezt a szorosat a török túlnyomó ereje ellen és csak akkor, a mikor már fogytán volt minden ételmei szernek és puskapornak, akkor adta meg sirva magát.

Trencsén-Teplicz, Felső-Magyarország világszerte jól ismert kénfürdőjében az idén egy hidegvízgyógyító intézetet is építettek, a mely május 15-én a közönségnek használatra át fog adni.

HALÁLOZÁSOK.

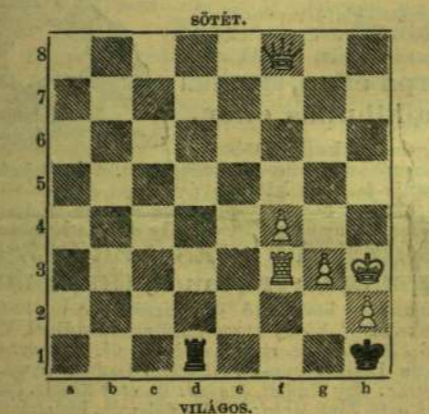
Elhunytak a legközelebbi napokban: Kuba János, Szakolca város volt polgármestere, volt orsz. képviselő, Szakolca és Trencsén szab. kir. városok volt főispánja, 74 éves korában, Szakolcán. — Vendégi Véndeghy Gábor, Abaujmegye egykori első alispánja, a székesvárosi választókerület volt országgyűlési képviselője, 83-ik évében, Nagy-Vendégben. — Binó Miklós, ügyvéd, volt 48-as honvédszázados, Alsó-Fehérmegye nyug. tiszti főjegyzője, Nagy-Enyeden, 70 esztendőskorában. — Kosztolányi László, közbecsülésben élt férfiú, 76 éves korában, Nemes-Kosztolány községében. — Szotnik Mihály, 1848—49-iki évi honvédszázados, nyug.

körjegyző, 84 éves, Ungváron. — PECK JÓZSEF, 1848—49-iki honvéd őrmester, fővárosi cserépfedő mester, 74 éves, Budapestben. — ENESEI DONNER OPÓN, a Dunántúl széles körben ismert Donner-család tagja, 51 éves korában, Aranyos-Medgyesen. — GÁTHY SÁMUEL, nyug. uradalmi és városi főszámvévo, 76 éves, Munkácsban. — TÓRZS FERENCZ, a magyar kir. államvasutak éjszakai főműhelyi osztályának vezetője, 36 éves korában, Rákosszentmihályon. — KNÖFFLE ALBERT, a szatmári gőzmalom-társulat műszaki felügyelője, 52 éves korában, Szatmárnémetiben. — BOROSS KÁROLY, gyáros és fővárosi háztulajdonos. — BAJNOVITS ÁRNY, magyar kir. pénzügyi titkár, 45 éves korában, Pécsen. — SZÉKELY ELEK, magyar kir. posta- és távirótiszt, 56 éves korában, Budapestben. — BUZÁTH MÁRTON, gyógyszerész, megyei törvényhatósági bizottsági tag és Sziget város képviselőtestületének tagja, 58 éves korában, Máramaros-Szigeten. — CSATÁRI HOFFMANN LAJOS, 1848—49-iki honvédhadnagy, gyógyszerész, 80 éves korában, Munkácsban. — JASZAI SÁNDOR, földbirtokos, Szentcsanak város képviselőtestületének tagja, Szentcsanen.

ÖZV. KIRÁLY-DARÓCZY ISTVÁNNÉ, született Szluha Teréz, Szluha István országgyűlési képviselő nővére, 74 éves korában, Dunaföldvár. — ÖZV. BORSODI LATINOVICS JÁNOSNÉ, Zomborban, 65 esztendőskorában. — OKOLICSÁNYI KLÁRA, 51 éves korában, Miskolcban, s holttestét Tisza-ágyára szállították. — SÁNDOR LILLI, Sándor Ákos torda-aranyosmegyei főispáni titkár és Lotz Jakober Ilona három éves gyermeke, Lotz Károly festőművész unokája, Tordán. — BUZÁGH ISTVÁNNÉ, szül. Molnár Gizella, derecsényi ev. lelkész neje, 31 éves korában, Derecsényben. — ZAKARIAS JÁNOSNÉ, szül. Czifra Róza, 63 éves korában, Brassóban. — ÖZV. WILT JULIA, a fehértemplomi Weikert-család legidősebb tagja, életének 80-ik évében. — MURÁNYI JÓZSEFNÉ, szül. Kilin Róza, a főrendiház hivatalnokának neje, életének 36-ik évében, Kolozsvárt.

SAKKJÁTÉK.

2061. számú feladvány. Würzburg 0-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2046. sz. feladvány megfajtése. Chocholous Gy.-től.

1. d3-d3 ... Kd5-e5 : (a) 1. ... Kd5-c6 (b) 2. E4-e4 t. sz. 2. Ve2-h5 ... t. sz. 3. d3-d4 v. v. mat. 3. He2-d4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Gréchenben: Kovács Ferencz. — Kecskemén: Balogh Dénes. — Zsárcsén: Ronga Károly. — A pesti sakk-kör.

Hibaigazítás: A 206 sz. feladványban (Loyd L.) sötét király 44-en áll.

Szerkesztői mondanivalók.

Ezredévi dal. „Még a mai napon sem alkalmatlan, írja levelében. Az igaz, hogy a jó vers mindig alkalomszerű; de ezt a kísérletet a jó versek közé a legjobb akarat mellett sem lehet számítani. A rossz vers pedig mindig alkalomszerűtlen.

Nem közhírhöz: Csaldás. — A virág. — Merengés. — A vihar. — Nagyon dagályos. — Apotheosis. — Zavaros és nehézkes; nem közhírhöz. — Az ég sötéte. — Irodalmilag képzett szerzőre vall; csak az a baj, hogy a tárgy nagyon elesépselt. — Meghalok. — Gödöllői szép vidéken. — Hazamennék.

A tehetség kötségbevonhatlan nyomait látjuk bennük; de a jó tulajdonságokat a kiforratlanságból származó hibák homályosítják el. Izzásé fogyatékos, nem egyszer egészen a rút határárt érinti.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 16-ik számában közölt képtalány megfejtése: Sok szenvedéssel nyerte a becsületet.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Királyi Pál-utca 4. sz.)

Gummiárak, betegápolási eszközök s érvényesítő (szeszék F. Bergerand párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kötszerszálló, Bpest, Erzsébet-körút 50. 6794

„EGYETÉRTÉS” POLITTIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1898. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő, XXXII. évfolyam. főszerkesztés.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmaradót, új előzetéseket szerezzen, hanem mindenkori kelte színvonalon áll közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előzetéseit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb apok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepeken történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számíva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszték lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeknek egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbek, nemesak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósítások minden pártviszályát oly mértékig elválasztja az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeknek egy más lap sem nyújthat közönségének.

Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbek, nemesak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósítások minden pártviszályát oly mértékig elválasztja az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeknek egy más lap sem nyújthat közönségének.

Mindenzen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltőbb: 7335

Egész évre ... 20 frt — Fél évre ... 10 — Negyed évre ... 5 — Egy óra ... 1 + 80

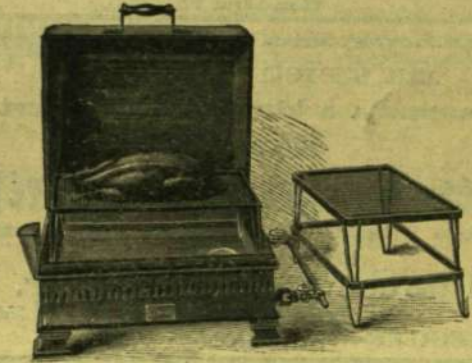
Előfizetések legzélszerűbben postaltalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

Advertisement for Dr. Révész Benő, a dermatologist and hair specialist, located at Kerepesti-utca 63. Includes text about skin care and hair treatments.

Advertisement for Salvator, a hair oil product, highlighting its effectiveness for hair growth and scalp health. Mentions it is a Lithion-sour product.

1898. januárban a Nemzetközi konyhaművészeti kiállításon Bécsben aranyéremmel kitüntetve.

„Lucullus” sütőkészülék gázfűtéssel

Korszakot alkotó találmány a főzéstestesség terén.

- List of testimonials for the Lucullus stove, praising its efficiency, safety, and ease of use. Testimonials mention that it saves space, is easy to clean, and provides consistent heat.

Kienast és Bauerlein-nél Budapest, IX. Szveteny-utca 19. sz.; továbbá kapható: A Bndapesti légszergyárak szerelési irodájában VI. Aranykő-utca 6. sz. és Löwenstein M.-nél és. és kir. udvari szállító, IV. ker. Várház-körút 4. sz.

Árjegyzék és prospektus kívánarat megkírdetik.

Large advertisement for Selyem-basztruha (Silk Weaving) featuring a large graphic of a loom and text describing the services and prices. Prices range from 8 frt 65 krtól to 14 frt 65 krig.

Advertisement for Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben, featuring a graphic of a woman in a dress and text about silk products and shipping services.

DIVALD KÁROLY
FÉNYKÉP-MŰTERME
BUDAPESTEN.

Kossuth Lajos-utca 12. szám,
(a nemzeti casinóval szemben).

Ajánlja műtermét mindennemű fölvételekre legna-
gyobb formátmagig. Külön műokszorosító osztály.

Heliogravure, Autotypia,
Fototypia, Fénynyomat.

Telefon összeköttes. 7544

A női szépség

emlékére, tökéletesítésére és fen-
tartására legkiválóbb, teljesen ár-
talmatlan, vegytiszta és szermen-
tes készítmény a 7502

Margit Crème.

Rövid idő alatt szüntet szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrtörést (mit-
tessér) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat
és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőle bájos
arcszínűt kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.

Készítő FÖLDES gyógyszerháza,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest
Király-utca 12.

Üdvös tanács.
Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzései szervek mű-
ködési zavaránál **Egger biztos hatású**
MELLPASZTILLÁI
vevendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.)
A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúnak
bizonyultak 7230
Egger Szóda-Pasztillái.
(1 doboz 30 kr.) Mindkét szert kapható minden gyógyszer-
tárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon:
„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

A legszebb

élő virágokat, esküvői és egyéb csokrokat, alkalmi ko-
szorukat, dísznövényeket és virágokat legújtanysabban
szállít

REINISCH TESTVÉREK

kereskedelmi kertészet, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.

VIRÁGCSARNOKA

Deák-ter, a földalatti villamos vasút kioskjában.
Vidéki megrendelések postafordultával a leggodosabban
eszközöltetnek. 7527

TRENCSÉN-TEPLIC
kénésfürdő

Pelsőmagyarországon. A Kárpátok gyöngye.
30 perenyire Tepla-Trencsén-Teplio vasúti állomástól. A
legerősebb kénésfürdő Magyarországon és Ausztriában
23-31° R. természetes melegforrásokkal 49135
köszvény, reuma, benulás, neuralgia, isiasz, stb.
ellen. Kényelemmel és fényesen berendezett kőszs és külön
fürdők. Újonnan épült gyógyszerok, hidegviz és masszáz-
kura, villamos kezelés, gyógyító tornászás, savó és helyi kúrák
A tudomány és kényelem minden követelményének megfele-
lő olcsó lakások, ezek közt Teplio-szálló, Garai, Forránd-
vár, Kastély, Sina- és a Háromszív-ház, a melyek a kiszol-
gáltatást nem számítanak külön, ajánlatnak. Hangverseny,
színház és egyéb mulatságok. Jó hegyi vízvétel, társ-
sági és fákler minden vonattal. 6000 fűtővándó látó-
golya. Májusban és szeptemberben naponta 3 főtér szoba,
fürdő és teljes ellátás. A szezon május 1-én kezdődik.
Képes prospektus ingyen küldi a grófi fürdőigazgatóság.

Fekete selyemkelmék
legszolidabb festékek, a kellemes világos és tartóssággal jótál-
lással. Magasnak részére közvetlenül megrendelhető. Irtas
igazi gyári árak mellett vámtanessan házhoz szállítva. Ezer
meg ezer előismerő írt. Minták, fehér és szines selyemből is,
bérmentve küldetnek.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7375

A „Very Well“

kerékpáryarak csak elsőosztályú be-
répárokat gyártanak a legjobb anyagból.
Eladás tényleges jótállás mellett.
Raktár Budapestben Blau Józsefnél
Teres-körút 23. — Bécsben Bau-
mann L.-nél VI./2. Müllergasse 6F.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
7520

KIRÁLYNŐ-ARCZGRÉME,
legjobbnek ismert arczsépitő a világon.

Ezen arczgréme a legrovidebb idő
alatt eltávolít az arczról minden
bőr tisztátalanságot, ti. m. azeplő,
pőncses, miteszer stb. a azt
hőféhére és üdév teszi. Teljesen
ártalmatlan. **Egy üveg 70 kr.,**
királynő-arczgréme szezon 1 doboz
50 kr. — Királynő-hőlgypor
fehér, róza és krém szinben
1 doboz 70 krajczár. Szétkü-
ldési fóráktár.
Temesváry József
Angyal-gyógyszertára
Zombor, Jókai-ter 2.
Budapestben Török József gyógy-
szertárban, Király-utca 12. sz.

BEM és PETŐFI

Nagy körkép a szabadságharczról
Festette: Vágó, Styka, Spányi. 7620

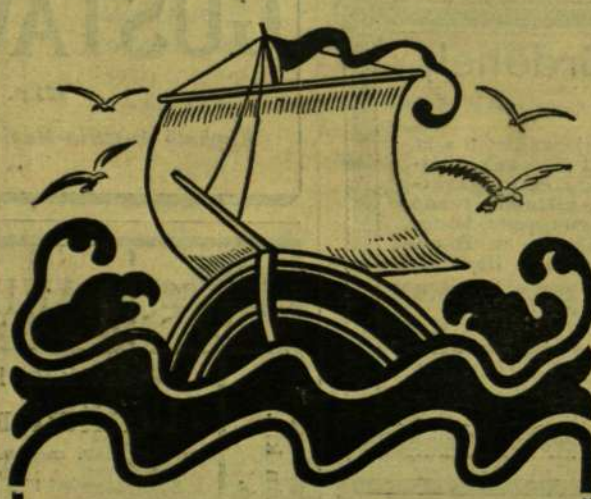
Látható reggel 9 órától. Este villamos fényél.

Aréna-út 70. Városliget. — Belépődij 50 kr.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját
házában),
Az arany éremmel kitüntetve.

Torony-óra-gyár 7615
Mayer Károly L. utóda Müller János Budapest VII.,
Károly-utca 3. sz. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Csak 4 1/2 forintért
szállítom az én világírű huzó har-
monikámat a **BOHEMIÁT** hosszú
billentyűkkel és valódi gyöngyház-
ráttal. Két kettős huzóval és 11
hajtasu erős fújtatóval, eltörhetetlen
érezségielvével. Minden hang-
nak megvan a maga saját bil-
lentyűje, emelil fogva a harmo-
nikának nagyszerű az orgoná-
hoz hasonló hangzása. Nagyság
40 hangú 2 Reg. 15 1/2 x 33 cm. 4:50 frt
60 * 3 * 17 x 34 * 5:50 *
80 * 4 * 17 1/2 x 34 1/2 * 6:50 *
Onoktatási iskola ingyen. Csoma-
golás és portó 60 kr., képes árjegy-
zék ingyen és bérmentve. 7305
EUG. SCHUSTER harmonikakészítő és hangzer-kereskedés
Graslitz. Szétküldés utánvétellel.
Kioserelés megengedve. — Ismételdők magas jutalékokat kapnak

Tengerről tengerre
terjed a Van Houten kakao hire és aligha van
ország e világon, hol ezt a gyártmányt nem is-
merik. A jó készítmény utat tör magának és épen
a Van Houten kakaonál ismeri meg gyorsan az
inyenc e gyártmányt az a tulajdonságát, a
mely a Van Houten kakaot olyan híressé teszi.
Hogy könnyen oldódik és emészthető, hogy na-
gyon kitűnő ízt, az egy sajátos készítményi mód
eredménye és ennek köszönhe, hogy a Van
Houten kakao a kakaoban teljes tápláló erejét
megtartja. Van Houten kakao pompás frissítő
ital, mely a mellett, hogy mindig jól esik, ked-
vezően befolyásolja az emberi kedélyt a nélkül,
hogy mint a kávé, vagy tea az idegekre károsan
hatna. 7674

BUTORCSARNOK
VIII. ker., József-körút és Bérkocsis-
utca szegletén levő Sváb-féle házban
nagy mintaraktár és vállalat irodát nyitott, hol készleten
tart, dús választékban, kiváló minőségű butorokat,
obédli-, háló-, uriszoba és szalonberendezésekből.
Ezzel mód van adva a n. é. köszönségnek közvetlen a
készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutányos
áron készen venni, esetleg megrendelni. Továbbá meg-
tekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő ál-
landó kiállítást is. 7617

D' Leras
VAS PHOSPHÁT
Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér
és csontok legfontosabb elemeit. Kiváló
gyógyászati vérszegénység, sápkór, gyó-
morfájdalmak, vérszűrés és eseteiben,
szabályozza a hőszámot, könnyű emés-
tetű és kiváltképen hőlgycnek, fejlő-
désben lévő fiatal léányoknak, vala-
mint gyenge gyermekeknek legmelegebben ajánl-
ható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi fóráktár
Budapest, Török József gyógyszerháza király-utca 12. sz.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bő-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jótállás
vállal-
tatik.
Köz-
ponti
szétküldési
raktár:
SCHWENK L.
gyógyszerész
MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellette védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
ügyelni kell.
Gyógyszertárakban vásárlandó.
Főraktár: Budapest, Király-utca 12. szám
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza.

VASÁRNAPI UJSÁG

21. SZÁM 1898. BUDAPEST, MÁJUS 22. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 féltévre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt
féltévre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5.—
féltévre — 2.50
Külföldi előfizetőkhez a postaiilag
meghatározott viteldij is csatolandó.

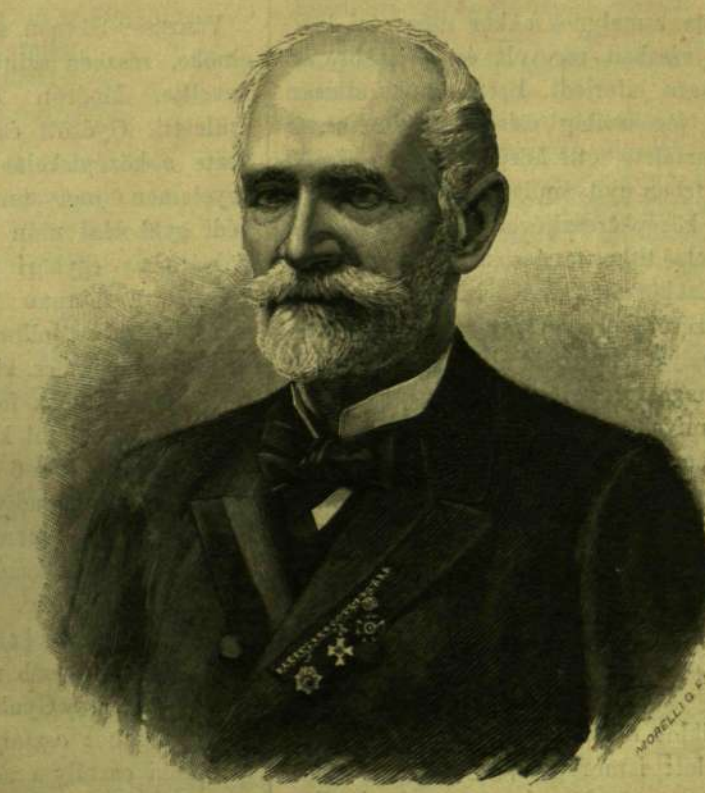
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSUNK HÁROM FŐEMBERE.
A LEGMAGASABB bírói testületek működése sok-
kal esőndesebb, mint a politikai forumé.
Itt a politikai szenvedélyek sokszor nagyon
is zajosan végzik alkotó munkájukat, míg a tör-
vényt alkalmazó bíró a szenvedélyek fölött állva,
nyugodt esőndben vizsgálja és rendezi a min-
dennapi élet ezernyi ezer bonyodalma. Ez a
munka igazán állásos csak úgy lehet, ha tár-
gyiasságát sem a közhatalom, sem a népszin-
vedély nem zavarja, sőt maguk a vezetők is
kivül állanak az érdekek zajos mérkőzésén.
Mindazáltal igazsága van Saint-Gironnak,
mikor azt mondja, hogy valamely ország alkot-
mányának szilárdaságát és közállapotainak fej-
lettségét csak az tudja igazán megismerni, a ki
igazságszolgáltatását és bíráit ismeri. A jog
összefoglaló uralma ebben van legjobban kife-
jezve. A míg ezek a kötelekvek épek és egészé-
gesek, a nyilvános szenvedélyek leghevesebb
hullámzásától sem kell megijedni, mivel azok
okvetlenül megtörnek a bírói hatalom szirtjein
és így a társadalmi béke biztosítva van.

Magyarországnak korunkban nincs oka szé-
gyenkeznie, ha valaki alkotmányát és közállá-
potait ezzel a biztos mértékkel mérí meg. A
bírói hatalom nálunk valamennyi közhatalmi
ág között a legrendezettebb. Maga a bírói kar,
az ügyészi kart is hozzáértve, készség és jel-
lem dolgában olyan színvonalon áll, hogy bát-
ran megnyugodhatunk benne. Ez ugyan nem
jelenti még azt, mintha jogrendszerünkben akár
az anyagi, akár az alaki szervezés már be volna
fejzeve; annyit azonban mindenesetre elmond-
hatunk, hogy három évtizedes alkotmányossá-
gunk épen a jogrend és bírói hatalom dolgában
alkotott legtöbbet. Sőt már az az idő sincs
messze, a mikor Szilágyi Dezső volt igazság-
ügyi miniszter nagy reform-programja egé-
szen megvalósul, és Magyarország egész nemzeti
életét lényegében korszerű s a mellett megbiz-
ható és egységes nemzeti jogrendszer foglalja
egybe és biztosítja a jövő eshetőségei ellen.
Az igazságszolgálati szervezet három legneveze-
tebb testülete, — nem tekintve az igazság-
ügyminiszteriumot, — a kir. Kuria, a budapesti
kir. tábla és a budapesti kir. főügyészség. Az

elsőnek hatásköre az egész országra kiterjed, a
másik kettő csak a saját kerületére; de mivel
ez a kettő is megőrizte a múltból reá maradt
általános hagyományokat s ezekkel együtt a
régí irányadó tekintélyt is, nincs benne semmi
kétség, hogy igazságszolgálati hatóságaink közt az
1896-ban fölvavatott fényes kuriai palotában
elhelyezett három bírói testületet illeti a vezér-
szerep.
Az épület alább ismertetjük. Itt a három bíró-
sági testület mostani első embereit mutatjuk be,
még pedig abban a véleményben, hogy ezzel a
jelenkori magyar közhatalom életének is első-
rangú férfait állítottuk az olvasó szemé elé. Mert
ha valahol, a bírói pályán igaz, hogy ott az
érdem és jellem kiválósága és összhangja emeli
a vezető állásokba az arra érdemesek legérde-
mesebbjeit. És innen van az a tisztelet is, mely
őket még akkor is körülveszi, a mikor a törvény
legsúlyosabb tételeit alkalmazzák, akár a magán-
jogi, akár a büntetőjogi törvénykezésben.
Dicséri egyébiránt a magyar igazságszolgálat-
tatást és annak oszlopos embereit az a huma-
nizmus is, a melylyel e törvényt nálunk

SZABÓ MIKLÓS, A KIRÁLYI KURIA ELNÖKE.

VÉRTESSY SÁNDOR, A BUDAPESTI KIRÁLYI ITÉLŐ TÁBLA ELNÖKE.